

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

jem ID 214806

קבלת התורה בשמחה ובכנימיות! גליון מיוחד לחג השבועות

על "נעשה ונשמע" בכנימיות, בעבודת ה' ובתפילה / מאמר חסידות

מה מלמדת אותנו נתינת התורה במדבר? / התוועדות עם הרבי

מה לעשות אם נרדמים באמצע הלימוד? / עצות מעשיות בנושא לימוד התורה

לקחים בעבודת ה' מדברי הרבי בחג השבועות / ניצוצי רבי

ה

גיליון השבוע מוקדש לחג השבועות, אך בלי שייפקד מקומה הקבוע של פרשת השבוע - פרשת נשא. כדי להכיל את כל שפע התוכן לחג ולשבת, נאלצנו לא לכלול השבוע את המדור "שניים מקרא ואחד תרגום", ועם הקוראים סליחה על כך.

אנו פותחים בקטע מהתוועדות, בו הרבי מסביר מה הלימוד מן התורה ניתנה במדבר, מקום שאין בו תנאים בסיסיים לחיות ולהתקיים: צריך לשבת וללמוד בהתמסרות, ולסמוך על הקדוש ברוך הוא שיעניק לנו מה שצריך.

במדור המכתבים הבאנו לקט של עצות מעשיות שהרבי העניק לפונים אליו בנושא לימוד התורה, כמו מה לעשות אם נרדמים באמצע הלימוד, איך מוצאים פנאי לקביעות עתים ובמה כדאי לפתוח שיעור גמרא חדש.

גולת הכותרת היא מאמר חסידות של הרבי לחג השבועות, שנושאו הוא "נעשה ונשמע" בעבודת ה'. למאמר הוספנו ניקוד, חלוקה לפרקים, כותרות וסיכומים - תוך שמירה על לשון הרב, על מנת להקל ככל האפשר על תפיסת המהלכים והבנת המאמר. המאמר מתאים ללימוד עצמי או משותף, ונשמח לשמוע מכם תגובות על המדור.

נסיים בברכת "קבלת התורה בשמחה ובפנימיות", ובדבריו של הרבי הרי"צ: "בליל שבועות צריך אדם לקבל על עצמו את עול התורה. צריכה להיות קבלה בלב וקבלה בפה, ולומר: "ריבונו של עולם, אני מקבל על עצמי את עול התורה".

גוט יום טוב, גוט שבת!

03

מה לומדים מכך שהתורה ניתנה במדבר? שגם אם נדמה לנו שחסרים לנו תנאים וצרכים בסיסיים, גשמיים או רוחניים - זו לא סיבה להתחמק מעיסוק בלימוד התורה. צריך לשבת וללמוד בהתמסרות, ולסמוך על הקדוש ברוך הוא שיתן כל מה שצריך.

התוועדות עם הרבי

04

בחג השבועות לפנות בוקר, היה נוהג הרבי לצאת אל הקהל ולומר בפניו מאמר חסידות. היה זה, לפי תיאור המשתתפים, מעמד נורא הוד, כמין שחזור של מעמד הר סיני, כאשר משה ידבר והאלוקים יענו בקול. המאמר 'בשעה שהקדימו משנת תש"ג, הוא אחד מאותם מאמרי 'מתן תורה', והוא עוסק במהות ההכנה לקבלת התורה. מהי "הקדמת נעשה לנשמע", ומדוע זו הדרך היחידה לזכות לקבלת התורה. **מאמר חסידות של הרבי לחג השבועות - מנוקד ומחולק לפרקים, עם כותרות וסיכומים**

10

מה לעשות אם נרדמים באמצע הלימוד, איזו עצה יש לא לשכוח מה שלומדים, ומה לעשות אם לא מוצאים זמן פנוי ללימוד - לקט מכתבים עם עצות מעשיות והדרכות בנושא לימוד התורה. **מכתב מבואר**

14

מה מקומו של היחיד בעבודת ה'? מה משקלו של כל פרט מול הכלל? היכן וכיצד משתלב ה"אני" היהודי עם ה"אנחנו" הקהילתי והציבורי? - על כך מלמד אותנו עיון בחנוכת המזבח על ידי נשיאי השבטים. **שיעור בלקוטי שיחות לפרשת נשא**

24

אמרות ולקחים בעבודת ה' משיחות הקודש בימי חג השבועות. **ניצוצי רבי**

פרקי אבות - 9 • וארט חסידות - 26 • לוח חב"ד - 21 • עת לדעת - 28 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
 יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
 עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

6084000 • 7474-0793 • ISSN 1501

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"ו מליובאוויטש
 צווקלה"ה נבג"מ ז"ע

"להתיישב ללמוד, ולסמוך לגמרי על הקדוש ברוך הוא"

(מהתוועדות חג השבועות תשי"א – תורת מנחם, כרך ג, עמוד 142)

ישנם כאלה המצדיקים את העדר התעסקותם בתורה בטענות ומענות שונות ומשונות, באומרם שקיימות כמה מניעות [הפרעות] המפריעות אותם מלימוד התורה, הן מניעות גשמיות והן מניעות רוחניות...

כאשר תובעים מבעל עסק לקבוע עתים לתורה, טוען הוא שאין זה עניינו. הוא בעל עסק, וממילא שייך הוא לנתינת הצדקה ועניינים כיוצא בזה, אבל לא ללימוד התורה... ומדוע דורשים ממנו להתעסק בלימוד התורה דווקא?

ובדוגמת זה היא גם טענתו בנוגע ללימוד שיעורי חת"ת: כאשר תובעים מבעל עסק לימוד פרשה חומש [הקטע היומי בפרשה] עם פירוש רש"י, ובפרט [כשמדברים על לימוד] השיעור בספר התניא - טוען הוא אשר מכיוון שתורת החסידות תובעת עבודה בסדר והדרגה, ימלא תחילה בשלמות כל ענייניו... ולאחרי זה ימשיך לעלות לדרגה נעלית יותר בעבודתו [עד שיוכל ללמוד חת"ת מדי יום]. הוא אינו משתמט, חס ושלום, מלימוד חומש עם רש"י או תניא, אלא שלדעתו צריך כל דבר להיות בעתו, לאחרי שיתפנה מכל שאר ענייניו, בסדר מסודר.

ועל דרך זה הוא ביחס ליושב אוהל [מי שכל עיסוקו הוא לימוד תורה]:

כאשר תובעים ממנו את העבודה של "כל עצמותיי תאמרנה" [לימוד תורה בכל החינויות ועם כל כוחות הגוף והנפש]... אינו משתמט מזה, אלא שטוען הוא אשר לכל לראש [קודם כל] יש צורך בהכנות לכך: בתחילה עליו לנוח בכדי שיהיה מוחו רגוע, וכמו כן צריך לשמור את עצמו, לאכול מאכלים מעודנים... ורק לאחרי כל זה יתיישב ללמוד באופן המתאים...

וכאשר תובעים ממנו לימוד פנימיות התורה, נענה ואומר: כיצד יכול עתה להתעסק בפנימיות התורה? הרי בתחילה צריך "לאחוז" בזה [להיות בדרגה רוחנית הולמת ללימוד כזה], וצריך להיות במעמד ומצב של טהרה, ורק לאחרי זה יכול ללמוד פנימיות התורה.

וזהו הלימוד וההוראה מנתינת התורה במדבר, "ארץ צייה ועייף בלי מים": שלמרות אשר נדמה לו לאדם הלומד שחסרים לו הצרכים הנדרשים עבור לימוד התורה, צרכים גשמיים או צרכים רוחניים - כשם שהמדבר הוא מקום שממה שחסרים בו כל הצרכים הזקוקים לקיום האדם, אין לו להתחשב בכך, ועליו להתמסר לגמרי ללימוד התורה. האדם הלומד תורה צריך להסיר מליבו את כל הדאגות ולסמוך לגמרי על הקדוש ברוך הוא שימלא כל צרכיו.

כשם שמתן תורה בפעם הראשונה בא דווקא על ידי זה שיצאו בני ישראל מארץ מצרים לתוך מדבר שממה, "ארץ לא זרועה", מבלי לדעת במה וכיצד יסופקו צרכיהם... ודווקא אז היו מוכנים וראויים לקבלת התורה - על דרך זה הוא גם הלימוד וההוראה לכל אחד ואחד מישראל... שצרכים להתיישב ללמוד תורה ולסמוך לגמרי על הקדוש ברוך הוא, ואז ישפיע הקדוש ברוך הוא כל המצטרך בגשמיות וברוחניות.

פתיחה

א. שני כתרים כנגד "נעשה ונשמע"

בְּשֵׁעָה שֶׁהַקָּדִימוֹ יִשְׂרָאֵל נֶעֱשֶׂה לְנִשְׁמָע בְּאוֹ שְׁשִׁים רְבּוּא שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׂרֵת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, קִשְּׁרוּ לוֹ שְׁנֵי כְּתָרִים: אֶחָד כְּנֶגֶד נֶעֱשֶׂה וְאֶחָד כְּנֶגֶד נִשְׁמָע.¹

במתן תורה אמרו בני ישראל לה: "נעשה" וגם "נשמע". המדרש מתאר שבזכות כך שהם הקדימו את הציות לשמיעה, הם זכו בשני כתרים.

מה משמעות הדברים?

הלך ראשון:

השלבים בעבודת ה' – כפייה (יציאת מצרים), הזדהות (ספירת העומר) והתבטלות (מתן תורה)

ב. יציאת מצרים ומתן תורה

וַיּוֹבֵן בְּהַקְדָּם כְּלֵלוֹת הָעֲנִיָּן דִּיִּצְיַאת מִצְרַיִם וּמִתֵּן תּוֹרָה, שֶׁהֵם תְּחִלַּת הָעֲבוּדָה [עבודת ה'] וְסוֹף וְתִכְלִית הָעֲבוּדָה; שְׁשִׁיכִים זֶה לָזֶה - כְּמוֹ שְׁכָתוּב² "בְּהוֹצִיאָךְ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹקִים עַל הָהָר הַזֶּה". הִינּוּ, שְׁיִצְיַאת מִצְרַיִם, הַתְּחִלַּת הָעֲבוּדָה, הִיא הַכְּנֶה לְמִתֵּן תּוֹרָה, שֶׁהוּא סוֹף וְתִכְלִית הָעֲבוּדָה.

יציאת מצרים היא תחילתו של תהליך שהסתיים במתן תורה.

ג. שלושה שלבים ביציאת מצרים

וְהֶעֱנִין בְּזֶה, דְּהִנֵּה בִּיצְיַאת מִצְרַיִם [הרוחנית, שהיא תיקון הרע הפנימי] יֵשׁ שְׁלוֹשָׁה אֲפָנֵי עֲבוּדוֹת, שֶׁהֵם בְּחֻדְשֵׁי נִסָּן אֵיר וְסִיּוֹן, שְׁבָהֵם נִזְכָּר [בתורה] הָעֲנִיָּן דִּיִּצְיַאת מִצְרַיִם: חֻדֶּשׁ נִסָּן, כְּמוֹ שְׁכָתוּב³ "חֻדֶּשׁ הָאֵבִיב כִּי בּוֹ יִצְאָתָם מִמִּצְרַיִם"; חֻדֶּשׁ אֵיר, כְּמוֹ שְׁכָתוּב⁴ "בְּאֶחָד לְחֻדֶּשׁ הַשְּׁנִי [חודש אייר] בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"; וְחֻדֶּשׁ סִיּוֹן, כְּמוֹ שְׁכָתוּב⁵ "בְּחֻדֶּשׁ הַשְּׁלִישִׁי [חודש סיוון] לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם".

נעשה ונשמע

בחג השבועות לפנות בוקר, היה נוהג הרבי לצאת אל הקהל ולומר בפניו מאמר חסידות. היה זה, לפי תיאור המשתתפים, מעמד נורא הוד, כמין שחזור של מעמד הר סיני, כאשר משה ידבר והאלוקים יענוו בקול.

המאמר 'בשעה שהקדימו' משנת תשי"ג, הוא אחד מאותם מאמרי 'מתן תורה' – והוא עוסק במהות ההכנה לקבלת התורה. מהי "הקדמת נעשה ונשמע", ומדוע זו הדרך היחידה לזכות לקבלת התורה.

מאמר "בשעה שהקדימו" ספר המאמרים תשי"ג, עמוד קנד

עריכה:
הרב שמואל רסקין

1. שבת פח, א.
2. שמות ג, יב.
3. משפטים כג, טו. וראה תשא לד, יח.
4. במדבר א, א.
5. יתרו יט, א.

ספירת העומר – היפוך הרגשות

ואפן השני הוא העבודה דחדש אפר, שהיא העבודה דספירת העמר [אותה סופרים בכל אחד מימי חודש אייר] - שענינה ברור וזכוה המדות, כמו שכתוב⁸ "וספרתם לכם", מלשון ספירות ובהירות [כמו האבן היקרה ספיר]⁹.

והוא ענין העבודה דאתהפכא. הינו, שעל ידי המשכת המוחין בהמדות, הוא מברר, מנפך ומעלה את המדות. כי על ידי ההתבוננות פדבועי נולדים אהבה ויראה, ונעשה התהפכות המדות.

ועבודה זו דאתהפכא באה אחרי העבודה דיציאת מצרים, העבודה דאתפכיא, שכבר יצא מן הרע. והינו, שאינו שיק לתאוות אסור, כי אם לענינים של רשות והתר, אזי יכולה להיות אצל העבודה דאתהפכא.

השלב השני בתהליך הוא ספירת העומר, שאותה מקיימים בכל חודש אייר.

במובן הרוחני, זו העבודה עם הרגשות עד ליצירת הזדהות ומחויבות פנימית כלפי הקדוש ברוך הוא והמצוות.

זוהי "אתהפכא": עשיית שינוי משמעותי בנפש באמצעות התבוננות ותיקון הרגשות ("המשכת מוחין במידות").

ו. שלב שלישי בעבודת ה': מתן תורה – התבטלות מוחלטת

ואפן השלישי הוא העבודה דחדש סיון, שהיא העבודה דמתן תורה.

וכמבאר בתורה אור¹⁰ בפרוש הכתוב "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני", דקאי [שמדובר] על ראש חדש סיון¹¹, שאז נשלמה העבודה דימי הספירה¹².

ואם כן, הוא כבר אחרי השלמת העבודה דימי הספירה, ואז מתחילה העבודה דחדש סיון

ששלושה חודשים אלו הם שלושה אפנים בהעבודה דיציאת מצרים (ששלושה במתן תורה).

התהליך הרוחני הזה מתפרס על פני שלושה חודשים: ניסן, אייר וסיון.

ד. שלב ראשון בעבודת ה': יציאת מצרים – כפיית התנהגות

ובפרטיות יותר:

אפן הראשון בהעבודה דיציאת מצרים הוא, כמו שכתוב⁶ "כי ברח העם".

דכיון שישאל היו אז משקעים במ"ט שערי טמאה⁷, ברע גמור משלוש קלפות הטמאות, רחמנא לצלן - הנה סדר העבודה במצב כזה אינו בדרך אתהפכא שבא על ידי "המשכת המוחין למדות", דלהיותו משקע ברע אינו שיק להתבוננות ואתהפכא.

אלא סדר העבודה הוא בדרך אתפכיא, "כי ברח העם". והינו, דאף שאינו מהפך את מדותיו, ונשאק במצבו הקדם שהוא ברע, מכל מקום כופה את עצמו במחשבה דבור ומעשה בדרך של בריחה מהרע.

שזוהי העבודה דחדש ניסן.

השלב הראשון בתהליך הוא היציאה ממצרים, שאירעה בחודש ניסן.

במובן הרוחני, ראשית התהליך היא לעשות את שנדרש תוך התעלמות מהרגשות שאינם שותפים פעילים ואף מתנגדים לכך בשלב זה.

זוהי "אתכפייא": כפייה של האדם את עצמו להתנהג בהתאם לרצון השם, למרות החשק שלו להתנהג אחרת.

ה. שלב שני בעבודת ה':

6. בשלח יד, ה. ראה תניא פרק לא: "והנה בח' זו היא בח' יציאת מצרים שנאמר בה "כי ברח העם". דלכאורה הוא תמוה: למה היתה כזאת, וכי אילו אמרו לפרעה לשלחם חפשי לעולם לא היה מוכרח לשלחם: אלא מפני שהרע שבנפשות ישראל עדיין היה בתקופה בחלל השמאלי, כי לא פסקה וזומתם עד מתן תורה. רק מגמתם וחפצם היתה לצאת נפשם האלקית מגלות הסטרא אחרא היא טומאת מצרים ולדבקה בו יתברך".
7. ראה וזרז חדש ר"פ יתרו. ועוד.

8. אמור כג, טו.
9. ראה לקו"ת אמור לה, ב וילך. ראו בענין זה 'אור וחיות' לפרשת אמור תשע"ט.
10. סו, ג.
11. שבת פו, ב. ועוד.
12. "וראש חדש סיון הוא בשבוע השביעי דימי הספירה, ובשבוע זה גופא אחרי ספירת ג' ימים הראשונים, ג' ראשונות שהם כללות המדות".

השגתו וכופה את עצמו, שזהו ענין של בטול ולכן הבטול שבעבודה דאתכפיא הוא הכנה להעבודה דבטול במציאות שבמתן תורה.

יש חיבור מיוחד דווקא בין השלב הראשוני של התהליך לשלב הסופי – משום ששניהם עוסקים בהתבטלות אישית.

גם העבודה הראשונית של 'אתכפיא' במהותה היא התעלמות מהישות והרצונות האישיים והכנעה מול רצון השם.

מסיבה זו, דווקא ההיכנעות החיצונית וכפיית ההתנהגות היא ההכנה המתאימה למתן תורה – השלב שבו באמת ה"אני" מתבטל לחלוטין כלפי רצון השם.

ה. ההודאה בתחילת התפילה – הדרך להתבטלות בשמונה עשרה

והנה כמו כן הוא בעבודת התפילה: שהתחלת התפילה, "מוֹדָה אֲנִי" ו"הודו לה", קשורה עם העבודה דבטול במציאות שבשמונה עשרה.

...שהתחלת התפילה צריכה להיות בבחינת הודאה ובטול – ועל ידי הבטול וההודאה שבתחלת התפילה בא לבחינת הבטול דשמונה עשרה באופן של בטול במציאות.

והענין בזה:

דהנה, סדר העבודה בכל יום ויום הוא באופן שבתחלת העבודה אין צריך להיות במעלות ומדרגות, כי אם בבחינת אתכפיא והודאה בלבד. דזהו ענין "הודו להו" שבתחלת התפילה.

ורק לאחר זה באים שאר עניני התפילה עד פסוקי דזמרה, פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע וקריאת שמע, שהוא ענין ההתבוננות – ועד להבטול דשמונה עשרה.

שלזה באים דוקא על ידי ההודאה שבתחלת התפילה, דהתחלת העבודה צריכה להיות בהודאה ובטול דוקא.

אותו תהליך אנו מוצאים בעבודת ה' היומיומית בתפילה.

התפילה גם היא תהליך רוחני שמגיע לשיא של חיבור לקדוש ברוך הוא, וגם כאן התהליך מורכב מאותם שלושה שלבים:

בהענין דמתן תורה.

שבטול זה היא למעלה מהעבודה דאתכפיא, ולמעלה גם מהעבודה דאתהפכא. והוא ענין העבודה דבטול במציאות.

כמאמר רבונתינו זכרונם לברכה¹³ "על כל דבור ודבור פרוה נשמתם", הינו, שנשמתו ממציאותם לגמרי. וכמו כן הוא גם על פי נגלה, שבשעת מתן תורה נעשו מציאות חדשה¹⁴.

וטעם הדבר הוא לפי שכן הוא בפנימיות הענינים, שבשעת מתן תורה נתבטלו ממציאותם לגמרי. והוא מצד הגלוי אור עליון שהאיר אז, שגלוי זה פעל אצלם בטול במציאות.

והענין דבטול במציאות הוא למעלה גם מהעבודה דאתהפכא:

שהרי אתהפכא אינה בטול במציאות. ואדרבה, דכיון שהעבודה דאתהפכא הוא על ידי המשכת המוחין למדות, הרי אין זה בטול במציאות, אלא אדרבה, שהמדות הן כפי ההשגה שמבין בשכלו.

מה שאין כן העבודה דמתן תורה הוא בטול במציאות, שמצד הגלוי אור שלמעלה מהשגה נתבטלו ממציאותם.

השלב השלישי והסופי בתהליך הוא מתן תורה, שאירע בחודש סיון.

במובן הרוחני, זו ההתבטלות המוחלטת של האדם מהגדרת ה"אני" והמציאות האישית הנבדלת שלו, כך שהאלוקות מתגלה בו (ביטול במציאות).

הלק שני

הכפייה היא הדרך להתבטלות – המחשה מעבודת התפילה

ז. הכפייה העצמית – התחלת ההתבטלות

אמנם, העבודה דבטול במציאות שבמתן תורה קשורה עם התחלת העבודה ד"כפי ברח העם", העבודה דאתכפיא:

כי העבודה דאתכפיא ענינה שאינו מתחשב עם

13. שבת פח, ב: "אמר רבי יהושע בן לוי: כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתו של ישראל... ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתו, דיבור שני היא קיבלו - הוריד טל שעתיד להיות בו מתים, והחיה אותם".
14. ראה יבמות כב, א. ועוד: שבעשת מתן תורה נעשו ישראל גרים.

השפוע של הכבש [שהוביל אל המזבח] הוא באפן שנוח וקל להלך בו, לפי שארכו ל"ב אמה וגבהו קרוב לעשר אמות, שהגבה הוא פחות משליש ארכו...

וענינם בעבודה [הרוחנית, ובפרט בתפילה] הוא: שמעלות מורה על העליה בסדר והדרגה: החל מ"הודו" כו' עד פסוקי דזמרה, פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, וקריאת שמע, ושמונה עשרה.

מה שאין כן ענין כבש הוא העליה שלא בסדר והדרגה. שעובד עבודתו מתוך קבלת על מבלי להתחשב במדרגותיו, מעמדו ומצבו כו'.

וזהו מה שכתוב "ולא תעלה במעלת על מזבחי [אשר לא תגלה ערותך עליו]".

שהתחלת העבודה של הקרבת נפש הבהמית והעליה לשרשו, שזהו ענין מזבח, צריכה להיות באפן ש"לא תעלה במעלת".

כי כאשר יתחשב בהמעלות ומדרגות שלו, אזי "תגלה ערותך עליו" - שיראה את פחיתותו, שאינו שייך כלל לאהבה ויראה וכו', ומצד זה ימנע מעבודתו.

וכיון שמבלי הבט על מעמדו ומצבו צריך לקיים תורה ומצוות, במחשבה דבור ומעשה על כל פנים, וכמו שכתוב¹⁶ "את האלקים ירא ואת מצותיו ישמור כי זה כל האדם" - לכן "לא תעלה במעלת על מזבחי", אלא סדר העליה צריך להיות בכבש דוקא.

"לא תעלה במעלות על מזבחי, אשר לא תיגלה ערותך עליו": התורה אוסרת לעלות למזבח במדרגות, ומצווה להקים 'כבש' משופע - כדי שלא ייחשפו חלקים מוצנעים בגופם של הכהנים בעת העלייה אל המזבח.

משמעות הדברים הרוחנית:

מדרגות מסמלות עלייה מדורגת ומחושבת שכוללת שהייה והפנמה של המדרגה החדשה בכל עלייה. כבש מסמל עלייה רצופה לגובה ללא תחנות מובחנות.

הטיפוס על המזבח מסמל התעלות אל שורשה הרוחני של הנשמה. הוראת התורה היא לא לטפס בצורה שלבית ומדרגת, כדי שלא לחשוף את החולשות ולהיתקע במקום, אלא להעפיל

השלב הראשון הוא תחילת התפילה ("מודה אני", "הודו לה") - הודאה והכנעה כלפי השם, ללא מעורבות רגשית עמוקה; השלב השני הוא פסוקי דזמרה וקריאת שמע - התבוננות שמעוררת התלהבות וחיבור רגשי; השלב השלישי והסופי הוא תפילת שמונה עשרה - עמידה דוממת בהתבטלות מוחלטת של המציאות האישית לפני השם.

הדרך להשגת השיא הרוחני של התבטלות פנימית בשמונה עשרה היא דווקא ההתבטלות החיצונית של ההודאה וההכנעה העצמית שבתחילת התפילה - משום שבה נמצא היסוד של ההכרה בכך שהמציאות האישית איננה חשובה ורק רצון השם הוא הדבר האמיתי שכלפיו הכול מוכנע.

ט. העלייה בעבודת ה' - בהתבטלות לרצון ה' ללא התחשבות במצב האישי

ובאור הענין:

דהנה כתיב¹⁵ "ולא תעלה במעלת על מזבחי, אשר לא תגלה ערותך עליו".

והינו, דכאשר איש ישראל רוצה לעלות על המזבח אל שרשו¹⁶, הנה סדר העבודה כזה, שאין להתחיל לעלות במעלות, אלא בכבש.

שההפרש בין מעלות וכבש הוא:

שמעלות הם מדרגות מדרגות, כל מדרגה ומדרגה מיחדת לעצמה. וסדר העליות הוא, שכאשר עולה במדרגה אחת, צריך להתעכב במדרגה זו עד שמתעצם עמה, ורק לאחר זה יוכל לעלות למדרגה עליונה יותר כו'.

וכמשל המדרגות [הפיזיות], שיש לכל מדרגה רום [גובה] ואחר כך שטח [עומק], גבהה חצי אמה ושלחה [עומקה] חצי אמה¹⁷. דהינו, שהרום הוא העליה למדרגה געלית יותר, ושלחה היא מה שמתעכב שם עד שעולה אחר כך למדרגה עליונה יותר.

מה שאין כן כבש שהוא רק מדרגה אחת, ובאפן שלא נכר בו כל כך העליה מלמטה למעלה. שהרי

15. יתרו כ. טו.

16. כמו מלאך מיכאל שרם של ישראל שמקריב נשמותיהם של צדיקים (ראה תוס' מנחות קי. א. ועוד).

17. מידת המדרגות שהיו בבית המקדש (ראה מדות פרק ב' משנה ג' ועוד).

שירות לגובה רוחני מתוך הכנעה והתבטלות
עצמית והתמסרות מעשית לרצון השם.

י. מהכפייה העצמית להתבטלות מוחלטת

ועל זה נאמר "עלה בכבש ופנה לסובב [סובב המזבח]"¹⁹:

"עלה בכבש" - מלשון כבישה, הינו שפוכש את עצמו, בבחינת אתכפף, מבלי להתחשב עם מעמדו ומצבו, ומניח את עצמו לגמרי.

"ופנה לסובב" - שפונה ומשקיע את עצמו בענייני העבודה באפן שלמעלה מהמדידה דמעלה ומטה, מצד מדרגת אור הסובב.

ועל ידי זה בא אחר כך למעמד ומצב שמגיע באמת למדרגה זו (לא רק בבחינת אתכפף בלבד)...

גם בתפילה, דווקא ההכנעה וההתבטלות החיצונית היא הדרך לשיא ההתבטלות הפנימית בתפילה.

כך מובן מהמשנה "עלה בכבש, ופנה לסובב":

ההתעלות בשיפוע הכבש היא עבודת הכפייה העצמית (כבש – כיבוש והכנעה), והיא הדרך להפנות את משאבי הנפש ולהשקיע בעבודת השם ברמה הגבוהה ביותר שאין בה הגבלות (סובב – האור האלוקי שמעל סדרי העולם הרגילים והחוקיות הקבועה).

חלק שלישי:

הכפייה העצמית (הקדמת נעשה לנשמע) מזכה בהתגלות אור התורה (כתר)

יא. הקדמת נעשה לנשמע – כפייה עצמית גם ללא הבנה והזדהות

ועל פי זה יובן הענין דהקדמת נעשה לנשמע: דהנה,

הפרוש ד"נשמע" אינו שמיעת האין. שהרי קדם שישמע אין שיך שיעשה, שהרי אינו יודע מה לעשות. אלא נשמע הוא מלשון הבנה והשגה.

ו"נעשה" הוא מלשון אתכפף, וכמו "מעשין [מכריחים לעשות] על הצדקה"²⁰.

וענין הקדמת נעשה לנשמע הוא, שגם כאשר אינו משיג, מכל מקום, כופה את עצמו לעבד עבודתו כו'.

מכך מובן מהי משמעות הקדמת נעשה לנשמע: הצבה של הכפייה העצמית (נעשה) גבוה יותר בסדר העדיפויות הרוחני מההבנה וההפנמה הנפשית הפנימית (נשמע).

יב. ההתבטלות היא הדרך לקבלת התגלות אור התורה

וזהו שהקדמת נעשה לנשמע הוא הכנה למתן תורה:

דעל ידי זה שהקדימו נעשה לנשמע, שהעמידו את העבודה דנעשה דמעלה גדולה יותר מהעבודה דנשמע,

דעם היות שהעבודה דהשגה (נשמע) היא מתוך תענוג, והעבודה דנעשה היא מתוך כוון, מכל מקום הקדימו נעשה לנשמע, שזהו ענין הבטול -

הנה זה היה הכנה למתן תורה, הינו שעל ידי זה נמשך בחינת הכתר דלמעלה, שהוא כתר תורה, שהתורה היא בכתר.

וזהו "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו מלאכי השרת וקשרו להם שני כתרים": דשכיכות ענין הכתרים להקדמת נעשה לנשמע היא לפי שהקדמת נעשה לנשמע הוא ענין הבטול שמצד בחינת הכתר²¹.

על הקדמת נעשה לנשמע במתן תורה זכו בני ישראל בכתרים.

משמעות הדברים הרוחנית: דווקא ההתבטלות המעשית-חיצונית היא הדרך לזכות בדרגת ה'כתר' שבתורה – התגלות האור האלוקי שבתורה שמעל מגבלות העולם.

20. ב"י לטור יו"ד סרמ"ח. וראה סה"מ תרע"ח ע' קכא. לקו"ש ח"ב ע' 238.
21. "וזהו שאמרו רז"ל "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לפני רז זה כו'". דרו הוא סוד, והיינו, דכיון שהקדמת נעשה לנשמע הוא מצד בחינת הכתר שלמעלה מהשגה, לכן הוא רז, אך מ"מ נתגלה להם רז זה שההכנה למ"ת צ"ל ע"י הקדמת נעשה לנשמע".

משה והר סיני

מִשָּׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינֵי וּמִסֵּרָה לַיהוֹשֻׁעַ, וַיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים לְנְבִיאִים, וְנְבִיאִים מִסֵּרָה לְאַגְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדֹלָה. הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים: הָיוּ מְתוּנִים בְּדִין, וְהֵעֵמִידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה, וְעָשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה (פְּרִקֵי אֲבוֹת, פִּרְקָא, מִשְׁנָא)

מדוע אומרת המשנה שמשה קיבל את התורה "מסיני", ולא "מהקדוש ברוך הוא"? - כדי ללמד אותנו בזכות מה זוכים לקבל את התורה.

הר סיני זכה שעליו ניתנה התורה, לא מפני היותו גבוה מכל ההרים, אלא אדרבה - דווקא משום שהיה השפל והעניו מכולם. וזה לא שלא היו להר סיני מעלות, שהרי חז"ל אומרים שהר סיני "מהר המוריה נתלש כחלה מעיסה, ממקום שנעקד יצחק אבינו", מהמקום שבו ייבנה בית המקדש ושבו התרחשה מסירות הנפש של אברהם ויצחק אבותינו. ובכל זאת, הר סיני לא התגאה אלא נותר עניו.

וזה מה שמשה קיבל את התורה "מסיני", שגם הוא זכה לקבל את התורה מידי הקדוש ברוך הוא מפני שנהג כמו הר סיני. היו לו מעלות גדולות, שהיה משבט לוי, ובשעה שקיבל את הנבואה בפעם הראשונה היה ראוי להיות כהן גדול - ובכל זאת היה עניו, ולא עניו סתם אלא "עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה". זאת אומרת, משה רבינו חש עצמו שפל ועניו מול כל יהודי גם בדורות שיבואו אחריו. ובזכות זה הוא "קיבל תורה".

וכן גם מי שרוצה לזכות ללמוד תורה ולחדש בה, צריך לזכור שהגישה לתורה חייבת להיות בביטול וענווה.

(תורת מנחם, כרך טו, עמוד 96)

הקדוש ברוך הוא דן לטובה

גם הקדוש ברוך הוא עצמו מקיים את הוראת המשנה אודות אותם "שלושה דברים", כפי שאמרו חז"ל שהקדוש ברוך הוא עושה בעצמו את מה שמצווה את ישראל לעשות. והכוונה היא ליחס שמלמעלה לדורות הנחותים שלנו.

ראשית, "הוּוּ מְתוּנִים בְּדִין": כאשר רואים את המצב הרוחני של הדור הזה, עד כמה שפל הוא, ורוצים לדון אותו - הרי אם ידונו אותו לפי שטחיות הדברים שנראית בהשקפה ראשונה, שלא במתינות, עלולים לדון אותו לכף חובה, חס ושלום. אבל כאשר ישנה המתינות בדין, ומתבוננים ובודקים, רואים שיש סיבות כבדות משקל שגורמות למצב הזה שהרי ההעלם והסתר על אלוקות גדול ביותר. ולכן, התוצאה היא שלא דנים לחובה מדוע איננו טובים יותר, אלא אדרבה, המעט טוב שכן ישנו מעורר פליאה.

התוצאה של זה היא "והעמידו תלמידים הרבה": שכל היהודים, אפילו רשעים, הופכים להיות תלמידים, "לימודי ה'".

וזה מביא ל"ועשו סייג לתורה": כדי שכל אחד יוכל להתחיל מיד ללכת בדרך התורה, אם יש משהו שקשה לו להתחיל בו נותנים לו מלמעלה הזדמנות לעשות משהו אחר. ככל שיש יותר "סייגים לתורה", יש יותר אפשרויות לכל יהודי להתחבר ולהיות שייך לתורה.

(תורת מנחם, כרך יט, עמוד 365)

מה לעשות אם אין מספיק זמן פנוי ללימוד?

(אגרות קודש, כרך כב, אגרת ח'רעט)

לְקַתְּבוּ [על מה שכותב] שאין לו זמן פנוי כל כך ללימוד התורה:

במצבו אין נדרש ממנו שילמוד [שילמד] כמה וכמה [הרבה] שעות, כי אם שיתחיל [אבל - שיעשה זאת תיכף ומיד בלי לדחות ולהתמהמה] משעה קטנה [פרק זמן קצר] ביום לראשונה, ולאחרי משך זמן לא ארוך יוסיף על שעה קטנה זו עוד רגעים אחדים [מספר דקות].

וכאשר יתחיל ללמוד מדי יום בקביעות לפרק זמן קצר שילך ויתארך, בוודאי ייווכח אשר יש לו כמה [הרבה] זמן פנוי ללימוד התורה, ובסגנון אמרת חז"ל: רַחֵם אֱלֹהֵינוּ שְׂבִיבִי [למטעמים תמיד יימצא מקום בקיבה. כלומר: לדברים טובים תמיד יש חשק ותיאבון. וכך מי שמתחיל ללמוד מעט, מגלה שהוא רוצה ללמוד יותר ויותר ומוצא לכך את הזמן והפניות].

ונוהג בכגון זה [במקרים כאלה של לימוד מוגבל בזמן], לשלל לראש [קודם כל] לומדים הלכות הצריכות בחיים היום-יומיים, לדעת את המעשה אשר עליו לעשות והדברים אשר אסור לעשות.

"כשיש רצון, ניתן למצוא עשר דקות יומיות ללימוד"

(אגרות קודש, כרך כא, אגרת ח"ט)

באשר לכך שהנך כותב שאין לך זמן לקביעות עתים [ללימוד תורה] מעבר לשלוש פעמים בשבוע וביום השבת קודש.

הנה, ראשית דבר חייבים למצוא לפחות עשר-חמש-עשרה דקות כל יום לקביעות עתים לתורה. וכשיש רצון - ניתן למצואם.

נוסף לכך, צריכים לדעת בעל פה כמה פרקי משניות, ולפחות פרק אחד תניא, כדי שבעת יציאתך לעבודה וחזרתך לבית תוכל לשננם בעל פה.

דבר זה יביא לך הצלחה לא רק בעניינים הקשורים לחייך הרוחניים, אלא גם בחייך הגשמיים.

איך מצליחים להתמיד בשגרת לימוד קבועה?

(אגרות קודש, כרך ט, אגרת ב'תתקלד)

אין צריך להיות במרירות [דכדוך] כלל וכלל על כך שהקביעות עתים [הקדשת שעות קבועות מדי יום] לתורה אינה בקביעות והוא לא מצליח לשמור על כך באופן עקבי ולהתמיד - כי זהו בידו, ובכל רגע ורגע יכול לקובעה [את ההחלטה ללמוד מדי יום בשעה קבועה ולפרק זמן קבוע, ולהצליח להטמיע את זה] בקביעות גם בזמן [שאכן ישמור על הזמנים הקבועים וילמד בהם].

וכדי להצליח בכך יש לעשות זאת על פי הסדר דקדושה [בהתקדמות רוחנית והתעלות בקדושה], אשר "לאט לאט אגרשנו" [שהטוב מנצח בצורה איטית ומדורגת]. ולכן הרי אין כדאי לקבל על עצמו בקביעות זמן ללמוד כמה שעות כבר בהתחלת השינוי שהוא עומד לעשות, כי זה שינוי קיצוני בבת אחת שקשה לעמוד בו, אלא כי אם רבע שעה וחצי שעה בכל יום, ומה טוב שיהיה חלק מזה בבוקר וחלק מזה בערב-בלילה... אבל לאיך גיסא, צריך לעמוד על הרבע שעה בתוקף.

וכאשר [פורצים את הדרך], הנה תעשה במשך הזמן לדרך סלולה ואז יוכל להחזיק הקביעות [להתמיד בה], ולא רק בקביעות בנפש [שהלימוד יהיה עבורו חלק בלתי נפרד משגרת היום שלא מוותרים עליו] אלא גם יוכל להוסיף בקביעות בזמן [שפרק הזמן המוקדש ללימוד יתארך].

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

קושי להתמסר ללימוד בגלל הולשה

(אגרות קודש, כרך יח, אגרת ז'א)

במה שכותב שקשה לו [להתמסר] אל הלימוד [בגלל מצבו הבריאותי] - בטח גם זה יוטב במשך הזמן, אבל מובן שהעדר לימוד לגמרי עד שהמצב ישתפר אינו טוב ולכן יש לשמור על הלימוד הקבוע ולמצוא פתרונות שלא יקשו עליו להתמיד בכך בגלל החולשה שלו ובוודאי שיקל עליו ללמוד לכל הפחות שעות קצרות.

וטוב שילמוד בחבורה [בקבוצה]. ואם חוזר הוא על לימודו ואין לו חבר, ילמוד דווקא מבפנים [מתוך הספר ולא בעל פה]. ומה טוב - להוציא הדברים שהוא לומד כדיבור ולא להסתפק במחשבה לבד. כן לא ידחוק [ילחץ] על עצמו להתחיל ללמוד תיכף ומיד שעות ארוכות, כי אם יתחיל מעט מעט.

איך משיגים חשק ורצון קבוע ללמוד? ומה העצה לזכור את מה שלומדים?

(אגרות קודש, כרך טו, אגרת ה'תקנח)

במענה למכתבו... בו מציע את השאלות אשר לא קיבל פתרון ברור עליהם, והן:

א. יש זמנים שיש לו חשק ללמוד וזמנים להיפך וכו', ואז פונה לעניינים אחרים, ושאלתו היא באיזה אופן יש להשיג מרץ תמידי וחשק ללמוד תורה.

והתשובה על כך היא שידוע עצה היעוצה [ישנה עצה קדומה ומפורסמת] בזה: הַרְגֵל נְעִשָה טַבַּע שְׁנִי [כלומר, שכאשר מאמצים הרגל חדש בצורה עקבית הוא מוטמע בנו והופך לחלק מהאופי]. וההוראה מכך היא, אשר עליית האדם מדרגא [דרגה] לדרגא היא צריכה להיות בצורה הדרגתית, דרגא אחר דרגא, ולא בקפיצה מקצה אחד לשני.

ועלייה זו היא דווקא על ידי יגיעה ומאמץ ממושך, כי "לא יגעת, ומצאת - אל תאמין" [על פי דברי חז"ל: אם יאמר לך אדם: "לא יגעת, ומצאתי - אל תאמין". כלומר, הצלחה והשגת הישגים אמיתיים תלויות בהתייגעות ומאמץ אישי עקבי].

ומכל זה מובן, שכדי להגיע למצב של רצון וחשק קבוע ללמוד תורה, צריך להשקיע באופן עקבי ומתמשך ובצורה הדרגתית באימוץ הרגלים קבועים של לימוד תורה שוב ושוב עד שהלימוד יהפוך לחלק קבוע מסדר היום ומשגרת החיים.

ב. שאלתו השנייה הייתה באיזה אופן אפשר לזכור חידושי תורה.

בכלל [באופן כללי], לא כל בני האדם שווים [זהים] בזה, כי הזכירה של מה שלומדים ומחדשים תלוי בכישרונות וחושבים של כל אדם. ועל כך אמרו רז"ל: "אין דעותיהם שוות ואין פרצופיהם שווים", שכמו שלכל אדם יש מראה פנים שונה, כך יש לכל אחד יכולות וכישורים משלו. ולכן, יש אנשים שניחנו ביכולת טובה יותר לזכור את חידושי התורה שעולים בראשם ואת מה שהם שומעים מאחרים, ויש כאלה שפחות - ואי אפשר לתת בנושא הדרכה שתתאים לכולם.

ועם זאת, בכללות ההוראה [כדי לקבל הדרכה כללית] בזה - יעיין בהלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן פרק ב, ושם הוראה איך שאפילו שכחן בטבעו יכול לקבץ תורה הלוחך והוסיף [לצבור עוד ועוד ידע בתורה בלי לשכוח אותו]. ההוראה הכללית שם היא שכל אחד חייב להתקדם וללמוד עוד אך גם לשנן את דברי התורה שכבר למד כדי לזכור אותם, וכל זה בהתאם ליכולות שלו.

כן כותב שם אדמו"ר הזקן, בהלכה ח:

מי שהוא שכחן גדול, ואם יהיה שונה הלכות רק פרק אחד ביום ויחזור עליו מאה פעמים ויותר, ואפילו כל היום כולו, לא יוכל לזכרו היטב כי אם חודש אחד, על דרך משל [לצורך הדוגמה], ואחר כך אם לא יחזור עליו יתחיל לשכוח מעט מעט - הרי זה חייב לעשות כן:

ללמוד בכל יום רק פרק אחד ולחזור עליו כל היום כולו, וכן יעשה שלשים יום, ואחר כך בסוף החודש יחזור על השלושים פרקים אלו כמה פעמים, עד שיוכל לזכרם היטב עוד שלושה או ארבעה שבועות, על דרך משל. ואחר כך ילמוד בתוך כך עוד פרק אחד בכל יום, ויחזור עליו כל היום כולו, ויעשה כן עד כלות השלושה או ארבעה שבועות אלו, ואזי יחזור עוד פעם או שתיים על שלושים פרקים הראשונים וגם על

פרקים האחרונים שלמד בשלושה או ארבעה שבועות אלו, עד שיוכל לזכור הכל עוד כמה שבועות, ובתוך כך ילמד עוד פרק אחד בכל יום.

וכן יעשה להיות מוסיף והולך פרק אחד בכל יום, בכל ימים שבינתיים בין חזרה לחזרה, עד שילמד כל כך הרבה משנה ותלמוד, בעניין כשיצטרך לחזור על הראשונות בסוף כל חודש, כפי טבעו שאינו יכול לזכור היטב יותר מחודש אחד, על דרך משל, אזי ישהה בחזרה זו כל החודש כולו עד שיחזור על כל לימוד שלמד עד עתה. וכן יעשה לעולם מידי חודש בחודשו לחזור תמיד על הראשונות.

ואף שנמצא שלא יוכל ללמוד ולידע כל ימיו [אלא] רק כדי מה שיוכל לחזור בחודש אחד, לא יחוש [לא ידאג ויחשוש], כי לא עליך המלאכה לגמור. וכך היו מצויים בימיהם [של חז"ל] תלמידים שלא היו בקיאים ויודעים בעל פה רק מסכת אחת ויש מהן שתי מסכתות].

איך לא לשכוח את מה שלומדים?

(אגרות קודש, כרך ט, אגרת ב'תתפד)

מה שכותב אודות השכחה של מה שלומד, הנה יש לכך עצה שמועילה להגביר את יכולת הזכירה, והיא שילמוד במקום שליבו חפץ [בנושא או תחום בתורה שמעניין אותו ונותן לו סיפוק]. וכשירגיש שעיניו יוגע הוא מהלימוד, אזי עליו להחליף הלימוד לסוג אחר, היינו לגירסא [שיעבור ללימוד עיוני פחות], לדוגמה: מחסידות לנגלה וכיוצא בזה.

וכן כדאי שילמוד משניות בעל פה, וגם בזה לא יגַע את כוח הזיכרון כי אם ייתן לו לנוח. ובוודאי על ידי כל הנ"ל יתחזק כוח הזיכרון.

מה לעשות אם נרדמים באמצע הלימוד?

(אגרות קודש, כרך יד, אגרת ה'קיד)

שואל אם להמשיך לימודו בישיבה, כיוון שנרדם לפעמים בעת הלימוד.

והנה, מובן ופשוט [מובן מאליו] שגם זה [המחשבה לעזוב את הלימוד בישיבה איננה פתרון אמיתי לבעיה, אלא זו מחשבה שנובעת] מַעֲצָת ופיתויי היצר הרע, הרוצה לבלבל את האדם מעבודת הבורא בכל הדרכים, אפילו בדרכים שונים ומשונים, עד כדי כך שהוא מסוגל לפתות [לשכנע בעזרת מניפולציה] את האדם שאין היכולת בידו לעבוד את השם יתברך כדבעי [כפי שצריך] - ועל דרך הנ"ל [וכמו המחשבה שהעלית], שצריך לעזוב את הישיבה וכלל לא לעסוק בלימוד תורה מפני שנרדם בעת הלימוד.

ובמקום זה, יבקש את הנהלת הישיבה שיתנו לו חברותא וילמוד בחיות וכך לא יירדם. וכדרשת רז"ל על הכתוב [הפסוק]: "ערוכה בכל ושמורה" - אם [התורה] ערוכה ברמ"ח אברים שלך - משתמרת; ואם לאו - אינה משתמרת". כלומר, שרק לימוד עם כל הכוחות והאנגריות יכול להתקיים לאורך זמן.

במה להתחיל שיעור גמרא חדש?

(אגרות קודש, כרך טז, אגרת ה'תשצה)

לשאלתו איזה מסכת להתחיל ללמד בשיעור גמרא חדש, ומה צריך להיות אופן הלימוד.

הנה כיוון שהלימוד הוא רק שעה אחת בשבוע לעת עתה [נכון לעכשיו], מהנכון שיהיה הלימוד במסכת שאין הסוגיות בה ארוכות כל כך. וכן נכון שהמסכת הנבחרת תהיה ממסכתות הקטנות, בכדי שיוכלו לסיימה במשך איזה [מספר] חודשים על כל פנים. וכיוון שדבר חדש הוא, מהנכון גם כן שיהיה הלימוד בעניינים שיש להם שייכות לדנינים בהלכות הצריכות שאקטואליות לתחומים מעשיים בחיים היומיומיים. ועל פי כל הנ"ל, טוב שיציע ללמוד מסכת מגילה שיש בה סוגיות קצרות ולא קשות, וגם נושאים הלכתיים מעשיים...

וזאת נוסף על העניין שכמה דברי אגדה [סיפורים ומשלים ודברי חכמה ומוסר] יש בה [במסכת מגילה] - שהם דבר המושך את הלב ולכן כדאי ללמוד אותם עם מי שמתחיל ללמוד גמרא. וכמו כן הן סוגיות אשר יש למצוא פירושם בכמה אופנים בפירושי העין יעקב [אסופה של דברי האגדה מהתלמוד עם פירושים],

שבטח מכל אופנים אלו יכול לבחור הדרך המתאים ביותר לקהל שומעיו.

איזה שיעור לייסד בבית הכנסת?

(אגרות קודש, כרך יג, אגרת ד'רצו)

בכל הזמנים ובכל המקומות מוכרחת הייתה ידיעה בהלכה אצל הציבור הרחב, ובמילא מובן מכך שכדי להשיג את הידע מוכרחים היו לייסד שיעור לימוד בהלכות הצריכות בחיים היום-יומיים... והדבר נכון בפרט בזמננו ומדינתנו זו [ארצות הברית] - אשר על הבית הכנסת למלאות תפקיד של בית המדרש [מקום התכנסות ללימוד תורה, ולא רק לתפילה], ולא רק בלימוד תורה לשמה [לשם עצם לימוד תורה, גם אם אין לכך השלכות מעשיות] אלא גם בנוגע לדעת את המעשה אשר יעשון ואשר לא תעשינה [המצוות והעבירות, מה צריך לעשות ומה שאין לעשות].

ובהתאם לאמור, הנה פלא שבבית הכנסת שלהם אין שיעור כזה בהלכה. ומהנכון ונחוץ, וגם מוכרח, שעל כל פנים מכאן ולהבא יסדרו שיעור מתאים.

וכיון שזמן הלימוד לפי ערך [באופן יחסי] מוגבל הוא, הנה לדעתי... בתחילה יש ללמוד סימנים מלוקטים [פרקים נבחרים] מקיצור שולחן ערוך. כוונתי לא שילמדו את הסימנים על הסדר [לפי סדר ההופעה שלהם בספר], אלא לעבור פעם ושתים על הסימנים הדנים בעניינים השכיחים [הנפוצים] בחיים היום-יומיים. ודווקא בקיצור שולחן ערוך, מפני ששם באים הדברים בקיצור (ואם לפעמים נצרכת הסברה ואי אפשר להסתפק בתמצות ובקיצור של ההלכות, הרי זה מוטל על לומד שיעור [מוסר השיעור] לאומרה בעל פה), בכדי לנצל את הזמן הקצר העומד לרשותם להלכה למעשה בפועל.

ללמוד לבד או בחברותא?

(אגרות קודש, כרך יא, אגרת נ'תקסג)

כותב שלומד בישיבה ובשיעור [בכיתה] מבלי עזרת מורה, ושואל באיזה אופן, דרך ושיטה, יאחז בלימוד תורתנו הקדושה: האם ירבה למיגרס או לעיונא [בלימוד שטחי כדי לצבור ידע ובקיאיות, או להעמיק בלימוד עיוני בתחומים ממוקדים], והאם ללמוד בחברותא [יחד עם חבר] או לעצמו. והנה, אשיב קודם על שאלתך הראשונה: ידוע פסק [קביעת] רז"ל, שצריכים להיות שני העניינים, הן למיגרס והן לעיונא. והריבוי ומיעוט מאחד לשני [המינון של שתי צורות הלימוד, מה יותר ומה פחות], תלוי בכישרונות ובנטיית נפשו של הלומד הספציפי ואין לקבוע בזה מסמרות [לקבוע כלל אחיד ומחייב]. אבל עם זאת, יש תחומים בתורה שאותם מוכרחים ללמוד ואי אפשר להשאיר את הדברים לבחירה אישית.

הדבר הראשון הוא שמוכרחת הגירסא והבקיאיות בהלכות הצריכות בחיים היום-יומיים, ובפרט בארצנו הקדושה תבנה ותכונן, שנתווספו בה הלכות התלויות בארץ, שמעטים הבקיאיים בהם, מה שמגביר עוד יותר את הצורך ההכרחי ללימוד ולרכוש בקיאיות בהלכות המעשיות האלה. והרי, כפי שאומר הפסוק, "זה כל האדם" - "את האלקים ירא ואת מצותיו שְׁמֹר", כלומר, שכל ייעודו של האדם הוא לקיים את המצוות בפועל, ולכן הדבר החשוב ביותר הוא ללמוד את ההלכות האקטואליות לתחומי החיים היומיומיים.

כן, יש תחום לימוד נוסף שמוכרחים לעסוק בו. מוכרח בדורנו זה שיש בו קשיים מיוחדים בעבודת ה' - וביחוד [ובמיוחד הדבר חשוב] לחברי עדות הספרדים [עליהן נמנה גם נמען המכתב] שמסורת אבותיהם הוא ללמוד פנימיות התורה [קבלה וחסידות] - לקבוע שיעור [לימוד קבוע] בלימוד נשמתא דאורייתא, נסתר דתורה [נשמת התורה, החלק הנסתר והפנימי של התורה], שבדורנו זה נתגלתה ונתבארה 'נשמת התורה' בתורת החסידות...

ובאשר לשאלתך השנייה, כבר ידוע דבר משנה שמהארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהם הוא דיבוק חברים. ולכן נכון לסדר שיהיה לו לימוד בחברותא. אף שפשוט [אם כי, מובן מאליו] שאין להתבטל חס ושלום מתלמוד תורה גם אם אין חבר. וכבר אמרו רז"ל שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה לבדו, עליו נאמר שהקדוש ברוך הוא אומר: "אבוא אליך וברכתיך".

נשיא אחד ליום

בפרשת נשא מספרת התורה באריכות על הקורבנות שהקריבו נשיאי השבטים בחנוכת המזבח בראש חודש ניסן, כשנה לאחר יציאת מצרים. התיאור מתפרס על פני לא פחות משמונים ותשעה פסוקים, יותר מחצי מהפרשה. כך מספרת התורה:

וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ, וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת קַרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ.

למעשה, "קורבנם" של הנשיאים לא היה קרבן אחד בודד, וגם לא קורבן אחד משותף לכל הנשיאים. כל אחד מהנשיאים הקריב חבילת קורבנות גדולה המורכבת ממגוון פריטים, כפי שהתורה מפרטת: "קְעֶרֶת כֶּסֶף אֶחָד, שְׁלֹשִׁים וּמָאָה מְשֻׁקָּה. מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף, שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, שְׁנֵיהֶם מִלֶּאֱמִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה. כֹּף אֶחָד עֶשְׂרֵה זָהָב, מִלֶּאֱמִים קִטְרֶת. פֶּר אֶחָד בֶּן בָּקָר, אֵיל אֶחָד, כֶּבֶשׂ אֶחָד בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה. שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחֻטָּאת. וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם, אֵילִם חֲמִשָּׁה, עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה, כֶּבֶשִׁים בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה".

הנשיאים ניגשו עם הקורבנות שלהם אל המזבח, וביקשו להקריב את כל הקורבנות עוד באותו יום של חנוכת המשכן. אך הקדוש ברוך הוא רצה אחרת:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: נְשִׂיא אֶחָד לְיוֹם נְשִׂיא אֶחָד לְיוֹם יִקְרִיבוּ אֶת קַרְבָּנָם לְחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ.

הנשיאים, מורה ה', יקריבו על פי תור. בכל יום בשנים עשר הימים מראש חודש, יקריב נשיא שבט אחד. כך בעצם חנוכת המשכן התמשכה לשנים עשר ימים רצופים של חגיגות. השאלה שעולה על הדעת מיד היא: מדוע? למה ה' הורה לפצל את קורבנות הנשיאים לימים נפרדים? יש בעיה בכך שכל הנשיאים יקריבו את הקורבנות שלהם יחד, בחגיגה של אחדות בין כל השבטים?

נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

החלוקה של בני ישראל לשנים עשר שבטים קשורה להבדל בצורה שבה כל אחד מהם "משמש את קונו", "איש אשר כברתו בירך אותם", "לשמש" על

1. במדבר, ז, י.
2. שם, יא.

שיעור בבלקוטי שיחור

קורבנות השבטים

מה מקומו של היחיד בעבודת ה'? מה משקלו של כל פרט מול הכלל? היכן וכיצד משתלב ה"אני" היהודי עם ה"אנחנו" הקהילתי והציבורי? – על כך מלמד אותנו עיון בחנוכת המזבח על ידי נשיאי השבטים.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק כג, שיחה שניה לפרשת נשא.

והחשוב בחיים היהודיים: הדרך שבה הם עובדים את ה'.

בנוגע לקיום המצוות וההישמרות מעבירות, אין שום הבדל בין שבט לשבט. כל בני ישראל שווים. כל יהודי חייב להניח תפילין ולשמור שבת במידה שווה, ולא משנה אם הוא סוחר, רופא או רב. אבל עבודת ה' לא מתחילה ונגמרת בקיום מצוות. כפי שמורה לנו המשנה³: **׳וְכָל מַעֲשֵׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם׳**. יהודי עובד את ה' גם בעבודה, בשעות הפנאי, באכילה ובשינה. בכל תחומי החיים, בכל תחביב ובכל מצב - יהודי נדרש לעבוד את ה'. גם כשהסוחר מסתובב בנסיעת עסקים, הרופא יושב בקליניקה והרב בלשכה - הם יהודים שמחויבים לעבודת ה'. כל אחד עם הכישורים שלו, בסיטואציות הייחודיות שבהן הוא נמצא. כל אחד עושה את שלו כדי לקדש שם שמים, לקרב לבבות ולמצוא מסרים בעבודת ה' מתוך רגעי החיים.

בחלוקה כללית, שנים עשר השבטים מייצגים את הדרכים השונות בעבודת ה'. כל שבט נשלח ומיועד להתעסק בתחום אחר בחיי היומיום, ולכן ישנם הבדלים בסגנון עבודת ה' בין שבט לשבט. שבט יששכר עובד את ה' בעיקר על ידי לימוד תורה, שבט זבולון בעיקר על ידי מסחר ביושר ונתינת צדקה והתבוננות בהשגחה פרטית בחיי המעשה, ושבט גד מגן בגופו על יושבי ארץ ישראל.

קורבנות הנשיאים, המייצגים פסיפס של כל השבטים השונים, היו בעצם חניכה של הדרך הייחודית של כל שבט ושבט. לכן היה חשוב שכל נשיא בתורו יקריב, שיהיו קורבנות נפרדים, ולא שיוקרב קרבן אחד כללי בשם כל עם ישראל.

קרבן הוא לא רק הקרבה. קרבן מזכיר לנו גם את המילה **קִרְבָּה**. במקביל להליך הפיזי של הקרבת הקורבנות, התחולל תהליך פנימי נפשי ורגשי של התקרבות לה'. ההקרבה על המזבח אפפה את האדם בתחושה של קרבה לקדוש ברוך הוא. הוא חש את הנוכחות האלוקית, את קדושתו של ה', וקיבל כוחות לעבוד את ה' כראוי. לכן עבודת הקודש של הקרבת הקורבנות מייצגת את עבודת ה' הכללית של כל יהודי. בכל לימוד, תפילה ומצווה שלנו - אנו למעשה מבקשים ומשיגים את אותו דבר, את הקרבה אל ה'. בכל פעם שאנו

ידי כל מעשיך - אשר הם שונים (כמפורש בברכות) וכן בעבודתם הרוחנית.

עבודת ה' נחלקת לשתיים עשרה דרכים כלליים, ולכל נשיא ושבט ישנה דרך מיוחדת בעבודת ה'.

ויש לומר שזוהי הסיבה לכך ש"חנכות המזבח" נעשתה דווקא על ידי שנים עשר הנשיאים... משום שכל נשיא "חנך" את המזבח לפי העבודה הייחודית לו, על ידי הבאת קרבנות שתוכנם מתאים לדרכו בעבודת ה'.

וכפי שמבואר במדרש, שאף שכולם הביאו את אותם הקרבנות, למרות זאת היו לכל נשיא כוונות שונות, בהתאם לדעתו ולשבט שלו - "כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו". וכפי שמפרט המדרש את כוונותיהם השונות של כל פרטי הקרבנות, אצל כל נשיא בשונה.

[ולכן הייתה חלוקה גם בזמן, כל הקרבה ביום נפרד].

החלוקה הפנימית של עם ישראל לשבטים לא הייתה עניין משפחתי בלבד. השבטים ייצגו דרכים רוחניות שונות, שתיים עשרה צורות של עבודת ה'.

אפשר למצוא לזה ביטוי כבר בברכת יעקב לבניו לפני פטירתו. יעקב לא רק מברך שנים עשר ילדים חיים שעומדים לפניו; הוא חוזה מאות ואלפי שנים קדימה וצופה את עתידו הייחודי של כל שבט. הוא רואה במה כל קבוצה תצטיין, מה יהיו הישגיה וחוזקותיה. בני שבט יששכר יהיו מלומדים וחכמים, בני שבט זבולון יהיו סוחרים ממולחים, משבט יהודה יעמדו מלכים ושליטים ואנשי שבט גד יהיו לוחמים גיבורים. לכל אחד מהשבטים יעקב מתאים ברכה ההולמת אותו במיוחד.

ההבדלים בין השבטים נוגעים גם לדבר העיקרי

ב. ראה תו"א ר"פ ויחי. אזה"ת שם (כך ה' התקצו, א ואילך. כס ו תשלח, ב ואילך).

ג. ראה לקו"ת ברכה צח, ג.

ד. במדב"ר פ"ג, יד. - אבל לדעת ר' פנחס בן יאיר (שם פ"ד, יב) הקריבו כולם לכוונה אחת. וראה פרש"י פרשתנו שם, יט ואילך - נת' בארוכה בלקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 41 ואילך.

ה. פ"ג (שם ואילך) ופ"ד (א-א).

3. אבות ב, יב.

יש כאן אמירה רבת משמעות: לכל שבט יש את המקום המיוחד שלו, וצריך לשמור על ההפרדה הזו. לכן, אל תקריבו בבת אחת, תקריבו אחד-אחד.

כאשר יהודי מסתכל סביבו, הוא מגלה שיש יהודים רבים וטובים ממנו, שמהדרים ומוכשרים ממנו בכל תחום. זה עשוי להוביל אותו לתהות: האם אני באמת חשוב בשביל עם ישראל? עד כמה עבודת ה' שלי משמעותית?

התשובה מדהימה: לכל יהודי יש חיים משלו, הייחודיים רק לו. יש לו רגשות ותובנות, חוזקות וחולשות, כישרונות ויכולות, תחביבים וחברים ומקומות ייחודיים שבהם הוא עובד ומבלה. למען האמת - אפילו אם נביט על הצד הנראה כשלילי - הרי לכל יהודי ישנם האתגרים וכך גם ה'ניסיונות' שהוא עובר בחיים, ולשם - רק הוא יכול להביא את ה', את עבודת ה' ואת האמונה והביטחון בו. ולכן, עבודת ה' האישית שלו היא מנגינה חדשה שלא נשמעה מעולם ובלעדיה משהו יחסר.

כפי שהרבי ממשיך ואומר: "חנוכת המזבח" הייתה בכל יום מאותם שנים עשר ימים, בכל יום באופן חדש - שלא היה כלל בכל אחד עשר הימים האחרים. רק כאשר כל נשיא וכל הנשיאים הביאו את כל קורבנותיהם - נשלמה "חנוכת המזבח".

כל נשיא 'חנך' דרך ספציפית בעבודת ה'. ובמובן זה, כל יום היה "חנוכת המזבח" מחדש. משום שזו הייתה הפעם הראשונה שבה השיקו והקריבו את הדרך המסוימת הזו, שאותה ייצג נשיא השבט המסוים הזה.

זה נותן משמעות חדשה לכך שעד היום אנו מציינים את חנוכת המזבח בכל שנים עשר הימים הראשונים של חודש ניסן, שנחשבים לימי שמחה מיוחדים. כי אכן, כל אחד משנים עשר הימים הוא חגיגה של 'הקרבה' לראשונה של דרך אחת מתוך כלל הדרכים בעבודת ה'.

כך גם אנו, כל אחד בדרכו הוא הראשון שעובד את ה' בצורה המדויקת הזו. אי

מתגברים על יצר הרע ועל המשיכה לעבור עבירה, או מתאמצים להדר יותר בקיום מצווה, אנו מתקרבים לה' ודבקים בו יותר. כל דקה שאנו מוותרים בה על מנוחה ובילוי ומקדישים אותה ללימוד תורה, לתפילה או לקיום מצווה, היא דקה שאנו מקריבים מתוך אהבה לה'.

ואם קורבנות מסמלים ומייצגים את עבודת ה', קורבנות הנשיאים מבטאים בצורה חזקה את השוני והייחודיות של כל שבט. כל קרבן של נשיא שבט מייצג אחת מהדרכים השונות שבהן יהודים עובדים את ה'. כל שבט בא עם ההיסטוריה, הזהות והאופי שלו, עם הכוונות והמחשבות שלו, ושם אותם על המזבח.

אפשר לראות את זה בתיאור המפורט של התורה על קורבנות הנשיאים. כפי שאמרנו, חבילת הקורבנות של הנשיאים הייתה זהה, אחד לאחד. היא חזרה על עצמה שנים עשר פעמים, יום אחר יום. ומשום מה, התורה טורחת לחזור על הפירוט הזה שוב ושוב, כאשר חוץ משם השבט ושם נשיאו ומספר היום, שום דבר לא משתנה. זהה לחלוטין, מילה במילה - וכל מי ששמע את קריאת התורה הזו מכיר את תחושת החזרתיות, וכבר יודע להמשיך בעל פה עם טעמי המקרא את כל רשימת הקורבנות.

מה רוצה התורה לומר לנו כאן? אומר המדרש: "אף על פי שְקָרְבַן שְׁוֹה הַקְּרִיבוּ כָּלֵם, עַל דְּבָרִים גְּדוּלִים הַקְּרִיבוּ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הַקְּרִיבוּ לְפִי דְעֵתוֹ". מבחינה פיזית אלו היו אותם קורבנות בדיוק, אבל הרעיון והכוונה היו שונים וייחודיים אצל כל נשיא. לכן התורה חוזרת על אותו רצף פריטים פעם אחר פעם. ללמדנו שאולי הם נראים אותו דבר, אבל כשמבינים במה הם היו טעונים תופסים שמדובר בשנים עשר סיפורים שונים לחלוטין.

המדרש גם מפרט בעצמו איך פרטי הקורבנות, הסוגים והמספרים והמשקלים, הכילו משמעות שונה מאד בעבור כל שבט. הנה דוגמה אחת: אחד הפריטים שהקריב כל נשיא הוא "וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם". בעוד נשיא שבט יששכר, שהצטיינו בלימוד תורה, הקריב אותם "כְּנֶגֶד שְׁתֵּי תוֹרוֹת, הַמִּקְרָא וְהַמִּשְׁנָה", נשיא שבט זבולון, שבט של יבואנים ויצואנים דרך הים, הקריב את צמד הבקר "כְּנֶגֶד מַה שְּׁבָרְכָן מִשֶּׁה: כִּי שְׁפַע יָמִים יִינָקוּ, שְׁנֵי יָמִים" - שני הנמלים ששכנו בשתי רצועות החוף שהיו בנחלתו של שבט זבולון בארץ ישראל.

אפשר לוותר על הטעם הייחודי של אף אחד, אותו רק אנחנו, כפרטים, מסוגלים להוסיף לקרבן הכללי של עם ישראל.

אישי או ציבורי?

אבל זה איננו כל הסיפור. משום שמצד שני, כשמעיינים בתיאור קורבנות הנשיאים בתורה אפשר לראות שהם בהחלט התלכדו לכדי קורבן אחד מאוחד.

מה צריך יותר מהעובדה הפשוטה, שאחרי כל הכוונות - מדובר היה בקורבן זהה לחלוטין. גם נחשון נשיא יהודה וגם נתנאל נשיא יששכר הקריבו את אותה קערת כסף ואת אותה כף מלאה קטורת, וכך בדיוק עשו גם עשרת הנשיאים הבאים אחריהם בתור. לא הייתה לאף אחד מהם שום חירות אפילו להוסיף מנחה שבטית שתסמל את הייחודיות של השבט.

ואם כך, אנחנו צריכים לחשוב שוב על מה שהבנו עד כה. האם קורבנות הנשיאים ייצגו שנים עשר שבטים שונים ונפרדים, או שהם בכל זאת ייצגו יחד משהו משותף? הם באו 'לחנוך' זרם או שיטה חדשים בעבודת ה', או שהם באו דווקא לגרום לכולם לעבוד את ה' באותה שפה?

נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

בכדי שחנוכת המזבח תהיה בתכלית השלמות, היה צריך להיות חיבור של שני הקצוות:

העבודה של כל נשיא (שבט) מצד ענינו הפרטי - "כל אחד ואחד הקריב לפי דעתו"... [אך] בעניין זה עצמו נדרש שיורגש כיצד גם מצד העבודה הפרטית של הנשיא הזה והשבט הזה, הינם דבר אחד עם כל שאר הנשיאים והשבטים...

ומטעם זה עצמו הקריבו כל הנשיאים את אותם הקרבנות [מאחר שכל אחד מהם הביא את אותם הקרבנות, ישנה הוכחה שכל אחד מהקרבנות היה לא (רק) קרבן מיוחד של אותו הנשיא, אלא (גם) קרבנות הציבור, ובמילא - שווה הוא בכל השבטים] - שכן בכל אחד מהקרבנות ישנה (מרומזת) עבודת הציבור, של כולם (וההבדל הוא רק איזו עבודה נמצאת בגילוי).

כפי שאמרנו בתחילה, בהחלט יש כאן שנים עשר שבטים שונים זה מזה. כל נשיא הקריב קרבן עם משמעויות ותכנים שאפיינו את השבט שלו, כל אחד בדרכו וביום שלו. אנחנו לא רוצים שכולם יעשו אותו דבר, אלא שכל אחד יעשה את מה שהוא נועד לעשות.

אך יחד עם זאת, אלו היו אותם קורבנות שהקריבו כולם. זה מראה לנו שמאחורי כל השבטים וכל ההבדלים, אנחנו ציבור אחד. הקורבן שלנו הוא אחד, וכך גם הקרבה שלנו לה'. בתוך המשימות השונות יש משימת-על אחת. בכל דרך בעבודת ה', בכל השבטים ואצל כל אדם יחיד בעם ישראל, מי שלא יהיו, יש את אותו גרעין זהה. וזה מה שנותן לכל אחד את הכוח לעבוד את ה' בצורה הפרטית שלו. כך שבעצם, בכל שבט נמצאים גם כל שאר השבטים - רק שביישום של הדברים בפועל, כל אחד מממש צד אחר.

במילים אחרות: כאשר שבט יהודה מקריב קרבן, ואחריי שבט יששכר מקריב את אותו קרבן בדיוק עם כוונות אחרות - זה מראה לנו שני דברים בו זמנית. מצד אחד, אנחנו מבינים שיש כאן חלוקה ברורה מאד, שלהיות איש יהודה ולהיות איש יששכר אלה שתי דרכים שונות מאד בעבודת ה'. אך מצד שני, אנחנו מבינים שלא פחות מזה - בסוף זה אותו קרבן בדיוק, אלו שתי משימות שונות שרק שתיהן יחד משיגות את המטרה האחת של השליחות שהקדוש ברוך הוא הטיל עלינו לבצע כאן בעולם.

המדרש ממחיש את הנקודה הזו היטב: "זאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ". וְהָלֹא "קִעְרָה אֶחָת וּמִזְרֵק אֶחָד וְכַף אֶחָת" הִקְרִיבוּ "בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ"! מֵהַ תְּלֻמוֹד לֹמַר "קִעְרַת כֶּסֶף שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מִזְרְקֵי כֶסֶף שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה פָּפוֹת זָהָב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה" אֵלָּא הֶעֱלָה עֲלֵיהֶם הַקְּתוֹב כָּאֵלוּ כְּלָם הִקְרִיבוּ בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, וְכָאֵלוּ כְּלָם הִקְרִיבוּ בְּיוֹם אַחֲרוֹן.

לאחר פירוט הקורבנות של הנשיאים, התורה מסכמת את כל הקורבנות ומתחילה בפתיח "זאת חנוכת המזבח ביום הימשח אותו". מדוע התורה מתייחסת לכל הקורבנות כאילו כולם הוקרבו ביום הראשון לחנוכת המזבח, בעוד שביום הראשון הקריב רק נשיא אחד! אלא שיש כאן מסר שה' רוצה לומר לנו: אין כאן היררכיה, לא משנה מי קודם ומי חשוב יותר, מי הקריב ראשון ומי אחרון. מבחינת, "כאילו כולם הקריבו ביום ראשון, וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון". כל הימים יחד הם ימי חנוכת המזבח, כי בסופו של דבר מדובר בקורבן

שהוא שלם אחד משותף.

הנשמה האינסופית

את אותה שאלה ששאלנו על קורבנות הנשיאים, אנחנו שואלים את עצמנו על ההבדלים בעבודת ה' בימינו היום: האם יש מקום ולגיטימציה להבדלי הגישה והסגנון בעבודת ה', או שצריך לשאוף לאחידות וזהות מוחלטות בינינו?

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

המעלות והכוחות הפרטיים של יהודי, אינם דבר נפרד מעצם הנשמה, אלא הם קשורים ונובעים מעצם הנשמה (שנושאת בתוכה את כל הפרטים).

ומכך מגיע גם "התכללות הכוחות", שכל כוח פרטי כולל בתוכו את כל הכוחות. מאחר שהשורש והמקור של כל כח הוא עצם הנפש, שהיא נושאת את כל הכוחות, על כן כולל כל כוח (מצד העצם שבו) את כל הכוחות האחרים...

אצל כל יהודי ישנם את כל המעלות, והחילוק הוא רק בנוגע לגילויי והעלם: אצל יהודי אחד נמצא עניין ה"ראש" בגילויי וכל שאר המעלות כלולות בזה (בהעלם); ואצל השני נמצאת מעלה אחרת בגילויי וכל המעלות האחרות נכללים בה (בהעלם).

עבודת ה' של כל יהודי מותאמת ליכולות ולכישורים שלו. לאחד יש לב טוב ומידות טובות, לאחד יש ראש טוב ומבריק ולשלישי נשיאת חן. כל אדם צריך למצות את הכישרונות והמתנות שה' נתן לו ולנצל אותם כפי יכולתו לעבודת ה'. מה שנדרש מאיש חינוך לא נדרש ממוזיקאי, מה שנדרש מחקלאי לא נדרש מאברך כולל. כל אחד עובד את ה' בדרך הייחודית שלו.

החלוקה הזו איננה תוצאה של נסיבות אקראיות. המקור שלה הוא בנשמה. יש נשמה שהשליחות שלה היא לעבוד עם ילדים ולשם כך מקבלת את הכישרונות המתאימים, ויש נשמה שייעודה לחשוף חידושים ועומקים בתורה ולשם כך היא מקבלת כישרונות מתאימים.

אך מעבר לכל ההבדלים בין הנשמות, קיים רכיב זהה בכל נשמה. "הנשמה" שעליה אנו רגילים לדבר, זו ששוכנת בקרבנו וטובעת את האישיות המיוחדת שלנו, שמכתיבה את האופי, הכישורים, דפוסי החשיבה והתחביבים שלנו - היא בעצם רק קצה הקרחון, חלק מתוך הנשמה עצמה, מה שנקרא בשפת החסידות "עצם הנשמה". "עצם הנשמה" תמיד דבוקה בה', ואת זה חולקים כולנו במידה שווה ומשותפת. זוהי 'הנקודה היהודית' שמעבר לאישיות הפרטית של כל אחד.

"עצם הנשמה" היא משהו מופשט ונטול צורה ספציפית: היא מהות שכולה עבודת ה'. איך? לא משנה, זה יכול להתבטא באינספור אפשרויות. היא יכולה להיות תלמיד חכם, איש עסקים, עסקן ציבורי, שוחט או יהודי פשוט, ומה לא. יש לה כושר לעבוד את ה' ולשרת אותו בכל תפקיד שרק יינתן לה. אלא שכל זה הוא פוטנציאל. כשהנשמה יורדת לעולם הזה היא מקבלת מה' אפיון מיוחד משלה, סט של כישרונות ותכונות, המאפשרים לה להביא לידי ביטוי משהו מאותה יכולת אינסופית הגלומה בנשמה עצמה.

זה מביא אותנו לתובנה שיכולה לשנות את ההתייחסות שלנו לאחרים.

אנחנו רגילים להסתכל על האופי הייחודי שלנו כחומה שמפרידה בינינו לבין אנשים אחרים. כל אחד והאופי שלו, כל אחד והמקום בו הוא מוצא את עצמו, השקפת עולמו והאינטליגנציה שהוא ניחן בה. המחשבה הזו יוצרת הפרדות והבחנות. כל אחד אומר לעצמו אמירות מבדלות כמו: "אני אדם שכלי", "המשימה שלי בחיים היא מוזיקה", "השליחות שלי היא חינוך", "אני חזק יותר

1. עפ"ז אולי יש להוסיף ביאור בהוראת אד"ע (היום יום א' ניסן) שאפילו כהן או לוי צריך לומר ה"יהי רצון" שלאחרי אמירת הנשיא (מר"ח ניסן ואילך) - אף ששבת לוי לא הביא קרבנות לחנוכה המזוהה; וגם: מכיון שיועד בודאי שהוא משבט לוי איך יתפלל שבאם אני עבדך משבט פלוני כו' שיאיר עליו מהאורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט (לא דלוי)? כי כל שבט כלול מכל השבטים, ולכן אפשר לכאור"א מאיזה שבט שהוא, לקבל מהאורות הכלולות בכל שבט ושבת (ובהיום-יום שם: כי זה שייך לעיבור). [ומה שאומר "שבאם אני משבט (פלוני) כו" - אף שכנ"ל יש בו כל שבט ושבת בודאי - ה"ז מפני שבאים הוא משבט פלוני כפשוטו, מקבל מהאורות דשבת זה בגלוי, ביתר שאת ויתר עז (משא"כ אם הוא משבט אחר מקבל רק מעין כו'). ויש לומר, שע"י שמתפלל "שבאם אני משבט כו", ה"ז גופא מסייע לגלות שייכותו לשבת דיום זה, ולכן גם כהן או לוי מתפלל בנוסח זה כי ע"י התפילה מתגלה שייכותו לשבת פלוני. ועצ"ע].

2. ראה גם לקו"ש ח"ט [המתורגם] ע' 166. ח"ח [המתורגם] ע' 126. חכ"א [המתורגם] ע' 287.

3. ראה מאמרי אדה"ו - פרשות נח ע' עב. תוב"ח נח עב, סע"ג ואילך. ד"ה החלצו תרנ"ט פ"ו. וראה במקומות שנסמנו בס' הערכים-חב"ד (ח"א) ע' אברים סעיף ו. ערך אדם סעיף א. ועוד.

במצוות מעשיות, אבל אינני יכול להקדיש שעות ללימוד התורה" וכן הלאה. זו האישיות שלי, זה מי שאני.

זה שיח שבטטים: אני שייך לשבט מסוים, ולשבט אחר אני פחות מתחבר. תבניות חשיבה כאלה יוצרות בידול ועשויות לגרום גם לתחושות של שונות, ואף עליונות והתנשאות. אם אני כזה ואתה אחר, אנחנו שונים. אני טוב ממך, או שאתה טוב ממני.

אך התשובה לשאלה "מי אנחנו" לא נמצאת כלל איפה שאנחנו נוטים לחפש אותה. המהות הפנימית שלנו היא נשמה אלוקית שיש בה יכולות אינסופיות, עם פוטנציאל ללא גבולות לכל דבר טוב וקדוש. רק אחר כך, כשהיא יורדת לעולם ובאה לתת חיים לגוף, היא מקבלת משימה ספציפית וייחודית, ואז כאילו 'עלמים' או נשלחים לאפסון כל שלל הכישורים האינסופיים האחרים שלה, אלו שאינם נחוצים למילוי המשימה המסוימת הזו. מה שנותר גלוי הוא רק קצה הקרחון, שהוא הדרך שבה אנחנו תופסים ומזהים את עצמנו, שזו בעצם האישיות המתאימה למשימה אותה אנו נדרשים לבצע כאן בעולם.

זה שיח של עם, של משפחה, של גוף אחד: לא משנה מאיזה שבט אני ומאיזה שבט אתה. אנחנו לא קבוצה של שבטים שונים. כי בכל אחד מאתנו טמונה אותה יכולה להיות הכול - להיות יהודי טוב, עובד ה', בכל צורת חיים שתהיה. כך שבכל יהודי מכל קבוצה ומכל שבט יש את כל מה שיש לכל שבט ולכל יהודי אחר. כי כולנו עשויים מאותה "עצם", שכל מהותה היא חיבור וקרבה לה', שיכולים להתבטא באינספור צורות וסגנונות. רק שבפועל, אני קיבלתי משימה כזו וסט כלים שמתאים בדיוק עבורה, ואתה קיבלת משימה אחרת ובהתאם לזה הולבשת בדמות ובאישיות שונות.

ניתן להמחיש את הדברים במשל מגוף האדם. בגוף האדם ישנם אברים שונים, חלקם קריטיים כמו המוח, הלב והריאות, חלקם חשובים לתפקוד תקין כמו העין והאוזן, וחלקם פחות - כמו אצבעות הרגליים. כולם נועדו לשרת את הנפש ולאפשר לאדם לתפקד, אך עדיין יש היררכיה ומדרג חשיבות אמיתי ביניהם. אך אחד הגילויים המרעישים והמדהימים ביותר, גילוי ה-DNA, מלמד שבכל תא בגוף, בלב כמו ברגל, 'מקודד' הקוד הגנטי שמתאר את כל הגוף כולו,

החל מגודל הגולגולת דרך צבע העיניים ועד גוון הקול. אותו קוד נמצא בכל תא ותא בגוף שלנו, מה שאומר שברמה הפוטנציאלית ניתן לבנות אדם שלם מכל חלק בגוף. כלומר, מבחינת הפוטנציאל, למוח אין עליונות מהותית על הרגל. לכל איבר יש את תפקידו והמקום שלו בגוף, אבל עקרונית כל חלק בגוף יכול היה להיות כל חלק אחר.

עם זאת, יש כאן הבחנה חשובה. זה לא שאנחנו מתעלמים מהשוני, או אומרים שעל אף ולמרות ההבדלים יש בנו משהו מן המשותף. הרעיון כאן הוא שבאותו מקום שבו אנו רואים את המפריד, אנחנו צריכים לגלות את המשותף. יהודי שעובד כבנקאי מרגיש את השותפות בשליחות האלוקית עם יהודי שלומד בכולל - כי הוא יודע שהוא בעבודת ה' שלו להזכיר שם שמים ולעשות קידוש ה' בבנק מבצע את המשימה האישית שלו, ואותו אברך מבצע את שלו מול הסטנדר. ודווקא כשכל אחד ממלא את תפקידו, הם שניהם יחד מגשימים את השלם, את אותו פוטנציאל לעבוד את ה' בכל צורה ובכל מצב.

באופן כמעט יומיומי אנו נתקלים בהבדל בין מנהגי העדות השונות, וכך גם באורחות החיים השונים בין התנועות המגוונות ביהדות ומנעד הסגנונות והגוונים בעבודת ה'. אשכנזים וספרדים, ליטאים וחסידים, כל כך הרבה קהילות ומנהגים ודעות וזרמים.

האם כל אחד צריך להיות 'פטריוט' גאה שמאמין ש'השבט' שלו הוא הטוב ביותר? או שאולי דווקא צריך לברוח מהשבטיות ולטשטש את הגבולות?

מחנוכת המזבח, שהייתה ה'ספתח' של עבודת ה' בדור הראשון שלאחר מתן תורה והקמת המשכן, אנו לומדים תובנה יסודית מאד לעבודת ה' שלנו. הדרך הנכונה היא בשילוב בין שתי הגישות.

מצד אחד עלינו להיות גאים במי שאנחנו, לדעת שהסגנון שלנו חשוב ונחוץ. מצד שני, עלינו לדעת להעריך ולהוקיר את כל הזרמים האחרים - משום שכולנו 'קצוות', אולי שונים אך מחוברים לאותו קרחון. גם מי שלא שייך לשבט שלנו הוא חלק מאותו עם, מאותה משפחה, מאותה יחידה אחת

שלמה. עלינו לכבד ולהעריך כל יהודי, לדעת שבמובן אמיתי כלנו ציבור אחד.

יהודי צריך להתמקד ולהשקיע את כל כולו במשימה האישית והייחודית שהוטלה על כתפיו, מבלי לפזול לעבודות אחרות. עליו לעבוד את ה' בהתאמה למצבים שבהם הוא נמצא, לנצל את המעמד שלו בעבודה להפצת יהדות, את הקשרים שלו לעשיית טובה לזולת ואת הכישרונות שלו ללמוד תורה. יחד עם זאת, הוא צריך לדעת שגם כל יהודי אחר הוא ייחודי. גם לשכן, לחבר או לאח יש שליחות שרק הוא יכול למלא, ועל כך יש להעריך אותו ולתת לו את מקומו.

נתאר לעצמנו את מזכיר ההגנה יוצא מהחדר הסגלגל בבית הלבן בתום פגישה קריטית לביטחון הלאומי בלשכת הנשיא. בצאתו הוא רואה את גנן החצר משקה את הפרחים בשמחה ובחדווה, מאושר מהזכות לשרת את ארצו ואת נשיאו. מזכיר ההגנה לא ירגיש עליונות עליו, הוא לא יגחך עליו. להיפך, הוא יעריך אותו עד מאד. משום שהוא יודע דבר אחד: שניהם משרתים את אותה מטרה ושניהם נחוצים. עם זאת, זה לא אומר שהוא יפשוט את החליפה ויצטרף לגנן לחפור גומות באדמה, מפני שהוא זוכר גם מה התפקיד שלו במערך.

כך גם בעבודת ה'. נתאר לעצמנו ראש ישיבה גאון וחשוב שהתיישב במטוס, מימינו יושב יהודי פשוט, בעל מכולת ירא שמים, ומשמאלו יושב גוי, פרופסור לחקר התלמוד, שאולי עוסק באותן סוגיות עמוקות שראש הישיבה מרגיש בהן כמו דג במים. מי קרוב יותר למי? למי יש יותר במשותף עם מי? באופן אמיתי, ראש הישיבה והחנווני הם הקרובים האמיתיים, משום שיש ביניהם שותפות זהות מהותית.

כשהשניים ייפגשו למעלה, הם יגלו כי שניהם חולקים נשמה אינסופית שמוכשרת לעבוד את ה' בכל צורה. אילו הדברים היו מתגלגלים אחרת, ראש הישיבה יכול היה להיוולד עם הרגישות והחן בהם ניחן בעל המכולת, ובעל המכולת יכול היה לשבת כל היום וללמוד. אין זאת אלא שבפועל, כל נשמה נבחרה לבצע את השליחות האישית השונה שלה עבור הקדוש ברוך הוא.

ההבנה הזו מפילה מחיצות ומחברת בין יהודים שנדמים רחוקים. הפנמה שלה יוצרת הערכה ואף אהבה הדדיות בין יהודים. איננו שונים, אנחנו שווים - וכל אחד ישמח בחלקו ויתמקד במשימה שיועדה עבורו בכל המרץ והאנרגיות, יחד עם כבוד עמוק והערכה לאין קץ לכל יהודי, אחר ככל שיהיה.

<<< המשך מעמוד 9

לקרב את הבריות

הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר: הוי מתלמידיו של אהרן, אהב שלום ורדף שלום, אהב את הבריות, ומקרבן לתורה. הוא היה אומר: גר שמא אבד שמה, ודלא מוסוף יסף, ודלא ילויף קטלא חיב, ודאשתמיש בתנא חלף. הוא היה אומר: אם אין אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, ואם לא עכשו אימתי.

(פיקא, משנה יב-יד)

שלוש המשניות האלו באות ברצף אחד. בתחילה, הלל מורה לנו לאהוב את הבריות ולקרב אותן לתורה. ובהקשר הזה נאמרה המשנה השלישית:

"אם אין אני לי, מי לי" - זוהי חובה על כל אחד לעסוק בעבודת הקירוב בעצמו. על כל אחד לדעת שגם בלעדיו ייעשה מה שצריך לעשות, אבל אם הוא לא ייטול חלק בזה יאבד את זכותו.

"וכשאני לעצמי, מה אני" - למרות שכל אחד חייב לעסוק בזה בעצמו, שלא יסמוך רק על עצמו ויעשה את הדברים על דעת עצמו, אלא יתייעץ עם אחרים.

"ואם לא עכשיו, אימתי" - לא ידחה עבודה זו עד שיתפנה משאר עיסוקיו ורק אז יפנה לקרב רחוקים, אלא יעסוק בזה מיד, שהרי ייתכן שכשהוא יתפנה יהיה כבר מאוחר מדי לעזור לזולתו.

(התוועדות שבת פרשת שמיני תשל"ז)

יום המישי

ערב חג השבועות

ביום זה נחלשת שליטת הצד המתנגד לקדושה, ולכן זהו זמן מתאים לעשות למען לימוד התורה ועבודת ה' ולהביא את הדברים לפועל¹ בהוספה בתורה, תפילה וצדקה² - ויש לתת היום לצדקה גם עבור חג השבועות³.

יש לדאוג לתת את צרכי החג לנזקקים⁴.

ברכתו השגורה של הרבי לחג השבועות היא: "לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות"⁵.

בבית המדרש של הרבי ובקהילות חב"ד לא נהגו לקשט את בית הכנסת לכבוד החג בצמחים ועצים⁶.

מצווה להסתפר⁷ ולטבול, החל מחצות היום⁸, לכבוד החג.

יש להזכיר לציבור שהיום צריכים לעשות עירוב **תבשילין**⁹. סדר עריכת העירוב מופיע בסידורים.

רצוי להשאיר אש דלוקה במשך כל החג לצורך בישול והדלקת אש בחג, אך איננו נוהגים להדליק נר נשמה להזכרת נשמות¹⁰.

את נרות החג מדליקים בזמן הדלקת הנרות הנקוב בלוחות. מי שלא הדליקה אז, תדליק בלילה לפני הקידוש (מאש דולקת)¹¹. אחרי ההדלקה מברכים¹² "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו".

ננות שמדליקות נרות לראשונה, כדאי ונכון

שייתחילו להדליק בפעם הראשונה היום, כדי שברכת "שהחיינו" תהיה גם על התחלת קיום מצוות הדלקת נרות¹³.

ליל חג השבועות

חג השבועות הוא הזמן המתאים לפעול לטובת לימוד התורה, עבודת ה' ביראת שמים ותשובה¹⁴. מנהג רווח בקהילות ישראל להרבות באמירת תהילים בחג השבועות¹⁵.

ערבית של חג מתפללים אחרי צאת הכוכבים, כדי שיושלמו כל ימי ספירת העומר לפני כניסת החג, כלשון הפסוק: "תמימות תהינה"¹⁶.

שמחת יום טוב היא מצווה מהתורה¹⁷. כחלק ממצווה זו, הגברים חייבים לשנות 'רביעית' יין¹⁸, ואפשר לצאת ידי חובה זו בשתיית יין הקידוש¹⁹. בנוסף לזה, בסעודת החג צריך להרבות בבשר, יין ומטעמים²⁰.

תיקון ליל שבועות

בליל שבועות נוהגים להישאר ערים כל הלילה²¹. אדמו"ר הרשב"ב הבטיח בשם אדמו"ר האמצעי שמי שיהיה ער כל הלילה יזכה ל"כתר תורה" - כלומר, יזכה ללמוד תורה ברצון ובעונג²².

מנהגנו לומר במשך הלילה "תיקון ליל שבועות" (אך לא מכוונים את הכוונות ולא אומרים את התפילות והקדישים שהודפסו ב'תיקון'²³). אמירת ה'תיקון' צריכה להיות בצורה הולמת, "באימה וביראה", כאילו מקבלים כעת את התורה בהר סיני, מתוך הכרה והרגשה שברגע זה ממש "הקדוש ברוך הוא קורא ושונה כנגדו"²⁴.

1. ספר-המאמרים - מלוקט ח"ג עמ' קעח.
2. שם עמ' קעט.
3. לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315 ס"ג.
4. 'תורת-מנחם - התועודיות' תשמ"ג ח"ג עמ' 1536, תשמ"ח ח"ג עמ' 390.
5. ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפט.
6. ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' - שבועות' עמ' רמו.
7. שו"ע סי' תקל"א ס"א, וראה משנה-בבב"ב שם בשער-הציון ס"ק א, ובס' חוה"מ כהלכתו רפ"ג ובהערות.
8. לקוטי-דיבורים ח"ג עמ' 865, ועיין אלף-המגן למטה-אפרים סי' תקפ"א ס"ק קכא. לקוטי-מהרי"ח ח"ב דף ז.ב.
9. ערוך-השולחן תקפ"ז ס"ד.
10. 'המלך-במסביבו' ח"א עמ' שכא, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' רכד.
11. הקדמת (בן) הדרישה לטור יו"ד ח"א. מטה-אפרים תרכ"ה ס"ג. פסק הגאון בעל התורת-חסד, וכן מוכח בלקוטי-שיחות, כרך כד, עמ' 297, הערה 69 - 'קיצור דיני נשק' עמ' לו.
12. שו"ע אדמוה"י סי' רסג ס"ח.

13. 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' רסא.
14. היום-יום, ד סיוון, וראה ספר-השיחות תש"ב עמ' 119.
15. מורה באצבע אות רכו, כף החיים סי' תצד ס"ק לד, 'אוצר' עמ' רצ.
16. שו"ע אדמוה"י סי' תצד ס"ב.
17. רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ז-יח. חינוך מצווה תפח. שו"ע (הב"י ואדמוה"י) או"ח סו"ס תקטט.
18. 'תורה אור' לאדמוה"י עמ' 198, וראה 'חול-המועד כהלכתו' פ"א ס"י-יב.
19. ראה שיחות-קודש תשל"א ח"ב עמ' 87.
20. שו"ע אדמוה"י סי' תקכ"ט ס"ד, וראה בעניין זה בהתקשרות גיליון תקל"ט עמ' 16, וש"נ.
21. שו"ע אדמוה"י סי' תצד ס"ג, וראה 'התועודיות' תש"נ ח"ג עמ' 133.
22. ספר-המנהגים עמ' 44, מ'ספר השיחות - תורת שלום' עמ' 3.
23. 'אוצר' עמ' רנא-ב.
24. 'אוצר' שם, משיחת ש"פ במדבר תשמ"ח (ראה 'התועודיות' ח"ג עמ' 404).

הזכרת נשמות

[בארץ הקודש]: לאחר ההפטרה עורכים הזכרת נשמות.

מי שהוריו בחיים, יוצא מבית הכנסת בזמן הזכרת נשמות³⁹. מי שבשנת האבלות הראשונה אחר מות אביו או אימו, נשאר בבית הכנסת אך אינו מזכיר נשמות⁴⁰. ובשנה מעוברת, אחרי שנים עשר חודש מהפטירה ולפני יום השנה - מזכירים נשמות⁴¹.

רבותינו נשיאינו הקפידו לאחוז בעץ החיים של ספר התורה בעת אמירת "יזכור"⁴².

לאחר הזכרת נשמות אומרים כולם "אב הרחמים", גם מי שלא נכח ב"יזכור"⁴³.

מאכלי חלב וסעודת חג

השנה חל חג השבועות בערב שבת, ואין להתחיל סעודה אחרי "שעה עשירית"⁴⁴ (בערך בשעה 16:12). לכן עורכים את התועדות החג אחרי התפילה בבוקר. עושים קידוש בבית הכנסת ועורכים את ההתועדות, ואז אוכלים את מאכלי החלב⁴⁵.

בהתועדות נוהגים לשיר את ניגוני רבותינו נשיאינו לפי הסדר, כאשר לפני כל ניגון מכריזים את שמו של בעל הניגון: הבעל שם טוב, המגיד ואדמו"ר הזקן - שלוש תנועות; אדמו"ר הזקן - א-לי אתה; אדמו"ר האמצעי - ניגון המקלה; אדמו"ר הצמח צדק - ימין ה'; אדמו"ר מהר"ש - לכתחילה אריבער; אדמו"ר הרשב"ב - ניגון הכנה; אדמו"ר הרי"צ - הבינוני; הרבי - הוא אלוקיני / אתה בחרתנו; אביו של הרבי - ניגון הקפות; ניגון הכנה, ארבע בבות וניע זשוריצי⁴⁶.

אחרי הקידוש מברכים ברכה אחרונה, ולאחר המתנה של שעה⁴⁷ מאז שסיימו לאכול את המאכלים החלביים⁴⁸ אוכלים סעודת חג - שבה

מי שלא הספיק לסיים לומר את ה'תיקון' בלילה, יסיים אותו למחרת במהלך היום²⁵.

באשמורת הבוקר, מעט לפני עלות השחר [לפי שיטת הגר"ח נאה], נוהגים לטבול במקווה ארבע טבילות²⁶.

לאחר עלות השחר מברכים ברכת התורה. אחר כך יש לצאת להתפנות, ליטול ידיים ולברך את כל ברכות השחר כרגיל בכל בוקר, כולל "על נטילת ידיים"²⁷, "אשר יצר", "אלוקיי נשמה" וברכות התורה²⁸.

רצוי לישון מעט לפני התפילה, כדי שאפשר יהיה להתפלל בכוונה²⁹.

יום שישי

חג השבועות

שחרית

אצל רבותינו נשיאינו התחילה התפילה בשעה הרגילה בכל שבת וחג³⁰.

על פי תקנת הרבי, כולם כולל הקטנים והקטנות ביותר³¹ צריכים להיות בבית הכנסת בעת קריאת עשרת הדיברות³². המארגנים צריכים להשתדל למנוע הפרעות לשמיעת הקריאה מצד הקטנים³³.

לא קוראים את מגילת רות³⁴ ולא אומרים 'אקדמות'³⁵.

את עשרת הדיברות קוראים בטעם העליון³⁶, ובשעת קריאת עשרת הדיברות כולם עומדים ומפנים את הפנים אל ספר התורה³⁷.

למפטיר מעלים אדם חשוב. ומפאת כבודו של ההפטרה, גם מי שקורא אותה בלחש יחד עם המפטיר - קורא אותה בעמידה³⁸.

25. 'קובץ ליובאוויטש' גיליון 3 עמ' 35.

26. כף-החיים סי' תצד ס"ק ז.

27. 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ר"ס ד. 'היכל מנחם' ח"ב עמ' ריג.

28. סידור אדמו"ה' (הוספות לשו"ע ח"א עמ' 347. במהדורה החדשה ס"ע תרח).

29. אג"ק ח"ג עמ' תלד, לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 225 - שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' מד.

30. 'אוצר' עמ' רנה.

31. לקוטי-שיחות כרך כג עמ' 251, ועמ' 256.

32. לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315.

33. ראה שו"ע אדמו"ה"ו סי' צח סוס"א וסי' קכד סו"ס י' מהשל"ה.

34. פסקי הסיידור אות קסו. וראה 'אוצר' עמ' רסו.

35. ספר-המנהגים שם, לקוטי-שיחות ח"ג עמ' 231.

36. לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמו"ה"ו סי' תצד ס"א.

37. ספר-המנהגים עמ' 44. וראה 'אוצר' עמ' רסג.

38. לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמו"ה"ו שם ס"ו.

39. שערי אפרים ש"י ס"ב ובפתחי שערים אות לה. קיצור שו"ע קלג,כא.

40. 'אוצר' אלול-תשרי עמ' רכא, וש"נ.

41. 'אוצר' עמ' רעא.

42. לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 233. 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שט.

43. 'אוצר' ניסן-סיוון עמ' רכ. 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' נח-נט.

44. ע"פ שו"ע אדמו"ר הזקן סי' תקכ"ט ס"א.

45. שו"ע אדמו"ה"ו סי' תצד ס"ו. 'רשימות' ה, עמ' 14. 'אוצר' עמ' שז. לוח כולל-חב"ד.

46. ראה ספר-הניגונים ח"א עמ' מג. 'אוצר' שם. וראה התועדות אחש"פ 'התשמ"ט וה'תש"נ.

47. שו"ע מסכת שבועות ד"ה ההפטרה. 'שערי הלכה ומנהג' חו"ד סי' יא, וראה 'אוצר' עמ' רפד.

48. דגול-מרבבה ר"ס פט.

אחרי תפילה מנחה יש לערוך סעודה⁶¹, ורצוי לבצוע בה על הפת שבה עשו עירוב תבשילין.

[בחוף לארץ: הזכרת נשמות עורכים היום (לא ביום הראשון של חג השבועות).

היום אין מנהג לאכול מאכלי חלב⁶².

גם בקידוש היום, את כל הנוסח של שבת אומרים בלחש - ורק מ"אלה מועדי" אומרים בקול.

במנחה קוראים בתורה את הקריאה לפרשת נשא.

לא אומרים פרקי אבות.

יום ראשון

ח סיוון

באסרו חג השבועות (בשנה זו - היום) צריך להוסיף בנתינת צדקה⁶³.

מהיום ועד (כולל) יב סיוון, אלו "ימי התשלומין" לחג השבועות. בימים אלה לא אומרים תחנון⁶⁴, וצריך להוסיף בהם בלימוד תורה והפצת תורה, באהבת ישראל ובנתינת צדקה⁶⁵.

בימים אלה יש לערוך כינוסי תורה בכל מקום שאפשר, והרבי הציע לערוך כינוסי תורה נפרדים לנשים בהם יעסקו בנושאים הנוגעים לנשים - במיוחד טהרה המשפחה, כשרות המזון ונרות שבת ויום טוב⁶⁶. הרבי הציע⁶⁷ גם לכנס את הילדים, הבנים והבנות, בבית הספר ובבית הכנסת וכן במקומות הקדושים (במיוחד בכותל המערבי, מערת המכפלה וקבר רחל אימנו)⁶⁸.

מצווה לאכול בשר⁴⁹, וכן חובה לשתות 'רביעית' יי⁵⁰.

בחג השבועות יש חובה מיוחדת באכילת הסעודה, כדי להראות שמקבלים את התורה בשמחה⁵¹. נכון לנהוג⁵² כפי שנהגו רבותינו נשיאינו בסעודת החג, לומר דבר תורה ולספר סיפור על הבעל שם טוב⁵³, והרבי נהג להזכיר גם את משה רבינו ודוד המלך⁵⁴.

יש ללכת ב'תהלוכה' לבתי כנסת לשמח יהודים בשמחת יום טוב⁵⁵.

הכנות לשבת

[בארץ הקודש:] יש לזכור לקרוא היום אחרי חצות שניים מקרא ואחד תרגום (של פרשת נשא), כמו בכל ערב שבת קודש.

אחרי חצות יש לטבול במקווה כהכנה לשבת קודש⁵⁶.

מנחה מתחילים מ"פתח אליהו"⁵⁷.

ליל שבת קודש

אסרו חג השבועות

קבלת שבת מתחילים מ"מזמור לדוד"⁵⁸.

ב"לכה דודי" אומרים "גם בשמחה ובצהלה"⁵⁹.

[בחוף לארץ: יום טוב שני של חג השבועות.

בהדלקת נרות מברכות הנשים "להדליק נר של שבת ושל יום טוב" ו"שהחינו".

מ"שלוש עליכם" ועד סוף "דא היא סעודתא" בקידוש, אומרים בלחש. קידוש וברכת המזון - של יום טוב שחל בשבת.]

יום שבת קודש

במנחה לא אומרים "צדקתך"⁶⁰.

פרקי אבות - פרק א.

49. שו"ע אדמוה"ז סי' תקכ"ט ס"ז. וראה 'חווה"מ כהלכתו' פ"א ס"ז.

50. שו"ע אדמוה"ז שם.

51. שו"ע אדמוה"ז סי' תצד סעיף ח. וראה רשימות-דברים (חיטריק) ח"א

עמ' שלב, ולעיל ע"י ציון 6 ובהערה.

52. שיחות-קודש תשכ"ד עמ' 389.

53. ספר-השיחות תש"ד עמ' 140.

54. 'אוצר' עמ' רצא.

55. לקוטי-שיחות כרך ח עמ' 252. וראה 'אוצר' עמ' רצ.

56. המשך תרס"ו עמ' שפז.

57. ספר המנהגים עמ' 25.

58. ס' המנהגים עמ' 26.

59. ס' המנהגים עמ' 26.

60. ספר המנהגים עמ' 38 "מנהגי-יום-טוב". וכך נהגו במניין של הרבי

(כשחל שמחת תורה בערב שבת קודש).

61. 'התועדויות' תשמ"ב ח"ג עמ' 1633. 'התועדויות' תשמ"ח ח"ג עמ' 76. לוח כולל-חב"ד.

62. ע"פ לוח כולל חב"ד, וראה אוצר מנהגי חב"ד עמ' רפז.

63. שו"ע אדמוה"ז סי' תצד ס"ט.

64. 'התקשרות' גיליון מה עמ' 24.

65. ספר-השיחות תרח"ץ עמ' 285. לקוטי-שיחות שם עמ' 259.

66. שיחת יום ב' דחה"ש תשל"ח סי"ט. וראה 'התועדויות' תשמ"ב ח"ג

עמ' 1581. 'התועדויות' תשמ"ט ח"ג עמ' 294.

67. 'התועדויות' תשמ"ט ח"ג עמ' 286.

68. לקוטי-שיחות כרך כ"ג עמ' 249.

אמרות ולקחים בעבודת ה' משיחות הקודש בימי הג' השבועות

לחג השבועות הבא עלינו לטובה . . יתכנן פעילות בכיוון זה בכל מקום שידו מגעת ובמושפעי בייחוד, לקבוע לימוד בתורת הבעש"ט שהיא היא תורת החסידות וללכת בדרכי הוראותיו והנהגותיו".

ללא פשט'לך

חג השבועות תשכ"ג⁵: "המעשה הוא העיקר! לזרוע בלימוד התורה בפועל, ללא פשט'לך, נגלה וחסידות, כל אחד לפי שורש נשמתו, ואז ישנו ה"מתן תורה" בכל יום . . וזה "תופס" את כל ענייניו, כולל הגשמיות שלו . . מי שיש לו יום פנוי מדאגת הפרנסה אין זה יום חופשי שלו כי אם ברשות ומוקדש לתורה . . רבותינו נשיאינו הדגישו שצריך להיות בשמחה ובטוב לבב . . ויהיה לימוד התורה בשופי במשך כל השנה כולה".

למעלה ממדידה והגבלה

חג השבועות תשכ"ד⁶: "הנקודה שיש לזכור מחג השבועות - זמן מתן תורתנו - שאין להסתפק בכל הגילויים, אלא יש לקחת את ה'עצמות', והדרך לכך היא על ידי הבלי-גבול שבתורה ומצוות. ולכן בכל שנה ושנה, בהגיע חג השבועות, יש לקבל הוספות והחלטות טובות בתורה ומצוות בכל ג' הקוין - צדקה, תורה ותפילה, באופן בלתי גבולי. ובחג השבועות תשל"א⁷: "זהו כללות העניין ד'ועשית חג השבועות". "ועשית" הוא לשון ציווי וגם לשון הבטחה, שיעשה חג, דחג הוא מלשון

אהבת ישראל כהכנה למתן תורה

חג השבועות תשי"ג¹: "לקבלת התורה הוצרכה ההקדמה דאהבת ישראל . . שכן, על ידי אהבת ישראל, ויחן כאיש אחד, ללא התחלקות, מעוררים את עצם הנשמה, שכן ההתחלקות שבין יהודי אחד לחבירו היא רק בהכוחות הפרטיים, אבל מצד עצם הנשמה - כולם שווים. ועל ידי זה יכול להיות העניין דמתן תורה, שאז מקשר הקדוש ברוך הוא כביכול את העצם שלו, "אנוכי", עם העצם של בני ישראל".

התקשרות לבעל שם טוב

חג השבועות תשי"ז²: "גם כשיהודי עסוק בענייני פרנסתו הגשמית (עסקים וכיוצא בזה) עליו להיות חדור בהכרה אשר כל הצלחתו היא רק מהקדוש ברוך הוא . . ונתינת כוח לזה - ההתקשרות לבעל שם טוב, אשר היה תמיד חלקו למטה וחלקו למעלה".

ובחג השבועות תשי"ח³: "אחד החידושים שנפעלו על ידי הבעל שם טוב . . היא לעזור ליהודים בענייני גשמיות ללא 'תנאים' וללא כריכת הדבר אף לא בעניינים רוחניים. ומכיוון שמחפשים כל סוגי השתדלות כדי לקרב יהודי, הרי אחד העניינים הוא: לעשות לזולת טובה גם בגשמיות. ומלבד עצם הדבר שזה עצמו הוא אהבת ישראל, הרי בנוסף לכך זה מסייע גם לקרב הזולת לרוחניות!".

הנה קטע מאגרת מכ"ח באייר תש"כ⁴: "בקשר

1. תורת-מנחם כרך ח' עמ' 210.

2. שיחות-קודש תשי"ז עמ' שלו.

3. שיחות-קודש תשי"ח עמ' רנח.

4. אגרות-קודש כרך יט עמ' שכ.

5. שיחות-קודש תשכ"ג עמ' 298.

6. שיחות-קודש תשכ"ד עמ' 370.

7. ספר-המאמרים תשל"א עמ' 480.

יש לדעת כי אין ממה לפחד כשם שדוד לא פחד מהאריה וכו'.

יש ללכת ולפעול! אין הזמן עתה להישאר סגור בד' אמות, כפי שהיה בזמנו של משה רבנו, שהולך את בני ישראל במדבר והעננים היו מבחוץ, אלא כמו דוד שהיה אדמוני וניהל מלחמות שהיו לו עם העולם".

ובחג השבועות תשל"ד¹¹: "חג השבועות קשור בג' הרועים: משה רבינו (שקיבל תורה), דוד המלך (שנפטר בו ביום, ויש אומרים שגם נולד אז), והבעש"ט (שזה יום ההילולא שלו). ולכן יש נתינת כוח ולימוד והוראה מענייניהם של ג' רועים אלו.

אמרו רז"ל שמעשי ידי משה נצחיים, וההוראה: ההחלטות הטובות שמקבלים בענייני תורה ומצוות יהיו נצחיים.

דוד המלך: "מלך" מצביע על תוקף, ומאידך על ביטול בתכלית וכמו שנאמר "מפזז ומכרכר". וההוראה לכל יהודי - שהוא מלך ועבד מלך מלך, תוקף בענייני תורה ומצוות וביטול בהנוגע לעצמו וכו'.

הבעש"ט: ידועה תורתו "במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא". רצונו האמיתי של כל יהודי הוא להתנהג כראוי "ובמקום שרצונו . . . הוא נמצא".

לקחים נוספים משלושת הרועים למד הרבי בחג השבועות תשל"ה¹²: "עניינו של משה הוא - לימוד תורה - דבר המעניק כוח לקביעות עתים בתורה. עניינו של דוד - לימוד (ופסקי דינים) למעשה. עניינו של הבעש"ט - קירוב בני-ישראל באופן של אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת ה'. ובשנה שלאחר מכן, חג השבועות תשל"ו¹³: "משה רבינו מלמד שיש לעסוק בחינוך בני ישראל בלי פשרות. דוד המלך מוסיף ומחזק עניין זה לעסוק בחינוך תוך ירידה לכל הפרטים. הבעש"ט "ראש המחנכים" - להתמסר לחינוך ללא כל אמתלאות".

חוג, דהיינו סיבוב ועיגול . . . והכלי להגילוי הוא "מסת" שהוא עניין הקרבנות באופן של ויתור. ועל דרך זה בזמן הזה, על ידי הצדקה, שהיא במקום קורבנות . . . ועל ידי זה מקרבים את הגאולה . . . וממשיכים בחינה זו על ידי העבודה בקדש עצמך במותר לך, ובפרט על ידי הצדקה. וממשיך עניין הוויתור, שנעשה שנת תורה ושנת ברכה בבני, חיי ומוזני רוויחא.

השפעה על יהודי אחר

בשבת קודש פרשת במדבר תשל"ב⁸: "מתן תורה היה במדבר - שכל אחד ואחד מישראל, גם מי שהוא בבחינת "מדבר", ראוי הוא לקבל את כל התורה כולה. ומכיוון שמה' מצעדי גבר כוננו - זה שנפגש עם היהודי הלזה הוא בהשגחה פרטית, הרי זה הוראה ברורה שמחובתו וזכותו להשפיע על היהודי הלזה בכל ג' הקווין הנ"ל: שימנע את עצמו מדבריו הבלתי רצויים; שיקיים מצוות, ובפרט מצוות הנחת תפילין . . . וגם להסבירו ולהטעימו מהטוב טעם שבהבנת והשגת התורה. וקיום הוראה זו הוא הקדמה והכנה גם לה"מתן תורה" בנוגע אליו [המשפיע].

החלטות טובות בעניין החינוך

חג השבועות תשכ"ז⁹: "כל אלו שהם עסקנים בתחום החינוך, יאמרו 'לחיים', ויקבלו על עצמם החלטה טובה לחזק את עניין החינוך, הן את המוסדות הקיימים כבר, והן הרחבת והפצת יתר, ובכל מקום שידם מגעת. והשם יתברך מבטיח ויקיים הבטחתו שכאשר עוסקים בחינוך לקרב ילדים לאביהם שבשמים - זה 'ממשיך' שיהיה נחת אמיתי מבנים ובני בנים, מתוך בריאות הנכונה בשמחה ובטוב לבב".

מלחמות בעקבות דוד

חג השבועות תשכ"ח¹⁰: "כאשר יוצאים להילחם עם העולם והסביבה שסביבו, בעקבות דוד המלך,

11. שיחות-קודש תשל"ד כרך ב עמ' 152 ואילך.

12. שיחות-קודש תשל"ה כרך ב עמ' 150.

13. שיחות-קודש תשל"ו כרך ב עמ' 280 ואילך.

8. לקוטי-שיחות כרך ח עמ' 238.

9. שיחות-קודש תשכ"ז כרך ב' עמ' 150.

10. שיחות-קודש תשכ"ח כרך ב' עמ' 179.

פרשת נשא

להשקות את הנפש בפנימיות התורה

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּם קְדוֹשִׁים בְּכֵלֵי חָרֶשׁ, וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן וַיִּקַּח
הַכֹּהֵן וַיִּתֵּן אֶל הַמַּיִם (פְּרִק' ה, פסוק יז)

יש כאן רמז נפלא על נחיצות לימוד תורת החסידות:

מים קדושים רומזים לפנימיות התורה, זו תורת החסידות, שהרי "אין מים אלא תורה" ובפנימיות התורה מורגשת בגלוי קדושתה של התורה. וכאן מורה לנו התורה שאת הנפש החוטאת צריך להשקות באותם מים קדושים הנובעים ממעיינות פנימיות התורה, שכן יש בהם סגולה להחזיר למוטב.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ד, עמוד 1311)

שלא יהיה פסול בתפילה

וְאֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשֵׂאֵי יִשְׂרָאֵל, קָעֵרַת כֶּסֶף שְׁתַּיִם
עֲשֹׂרָה מִזְרָקֵי כֶסֶף שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי פָּפֹת זָהָב שְׁתַּיִם עֲשֹׂרָה (במדבר, פְּרִק' ז, פסוק פד)
הֵם הֵם שֶׁהַתְּנַדְּבוּ, וְלֹא אֵרַע בָּהֶם פְּסוּל (רש"י)

דווקא בפסוק שבו מציינים את קורבנותיהם של כל הנשיאים יחד, נרמזת העובדה שלא אירע פסול בקורבנות הנשיאים. על פי הידוע שהתפילה היא במקום הקורבנות, זה מלמד אותנו שאדם חייב לכלול את עצמו עם הציבור לפני שמתפלל, ואז מובטח לו ש"לא יארע פסול" בתפילתו, שכן "אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפילתן של רבים".

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ח, עמוד 47)

פרשת בהעלותך

להדליק נשמות

דָּבַר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, בְּהִעָלְתָּךְ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוּרָה אֲוֵרוֹ שֶׁבַע
הַנְּרוֹת (פְּרִק' ח, פסוק ב)

בְּהִעָלְתָּךְ. עַל שֵׁם שֶׁהַלֵּהָב עוֹלָה, כְּתוּב בְּהִדְלָקְתָּן לִשְׁוֹן עֲלֵיהָ, שֶׁצִּיּוּד לְהִדְלִיק
עַד שֶׁתֵּהָא שְׁלֵהֶבֶת עוֹלָה מֵאֵלֶיהָ (רש"י)

הציווי על הדלקת הנרות נאמר לאהרן הכהן, אך "הדלקה כשרה בזר". ומשמעות הדברים בעבודת ה' היא שכל אחד ואחד חייב לעסוק בעבודה קדושה זו של 'הדלקת' נשמות ישראל וקירובם של יהודים לאביהם שבשמים.

ו'הדלקה' זו צריכה להיות "עד שתהא שלהבת עולה מאליה", עד שהנשמה תבער בכוחות עצמה מבלי להזדקק להשפעה המתמשכת של 'המדליק'.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ב, עמוד 317)

הרע שלי או שלך?

וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנַרָה מִקִּשָׁה זָהָב עַד יִרְכָּה עַד פְּרֻחָה מִקִּשָׁה הוּא, כְּמֵרָאָה אֲשֶׁר
הָרָאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כִּן עָשָׂה אֶת הַמְּנַרָה (פְּרִק' ח, פסוק ד)

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת
החסידות על פרשת
השבוע - רעיון אחד
לכל יום

ישנו העניין של
"הקהל" בתורה, על
ידי זה שכמה וכמה
מישראל נקהלים
יחדיו על מנת
ללמוד תורה. ובפרט
בנוגע ללימוד תורת
החסידות – אלו
שהם כבר חסידים
צריכים להקהיל
יהודים נוספים
שנמצאים בסביבתם
וללמוד עמהם
חסידות.

(שיחת שבת פרשת
מסעי תשכ"ז)

כנסת ישראל כולה היא "מקשה אחת", כלומר, שכולנו חלק מגוף אחד. לכן קורה לפעמים שהרע שאדם טוב עושה יורד למטה ונכנס באדם רע, ולהיפך - מצווה שעושה אדם רע עולה למעלה ואדם אחר לוקח אותה.

לכן, כאשר אדם רואה חיסרון ורע בזולתו - עליו לחשוב שייטכן שזהו הרע 'שלו', שירד ונכנס באותו אדם. ובאשר לטוב שיש בו עצמו - עליו לחשוב להיפך, שאולי זהו הטוב של אחרים, שעלה למעלה וירד אליו.

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, במדבר, דף לג, עמוד א)

דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנַפְשׁוֹ אוֹ בְּדַרְךְ רַחֲקָה לָכֶם אוֹ לְדִרְתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לָהּ (פירק ט, פסוק י)

אין דבר אבוד

פסח שני מלמדנו כי "לעולם לא מאוחר מדי" ותמיד אפשר לתקן. אף מי שהוא "טמא" או "בדרך רחוקה", ואפילו אם זה "לכם", היינו מרצונו הטוב - בידו לתקן זאת.

(היום יום, עמוד נג)

מה הסיבה לכישלון?

התורה רומזת לנו כאן על דרך תיקון בעבודת ה':

"איש איש כי יהיה טמא לנפשו, או בדרך רחוקה" - יהודי שנכשל בחטא וטימא את נפשו, והתרחק מדרך הישר, צריך לדעת שהסיבה לכך היא "לכם או לדורותיכם" - כלומר, ההתמסרות לסיפוק התאוות האישיות שלו, או שהוא עובד את ה' ועוסק בתורה ובמצוות לא לשם שמיים אלא לתועלת אישית כדי שיעמיד אחריו דורות המשך. והתיקון לזה הוא "ועשה פסח לה" - עליו להתוודות לפני הקדוש ברוך הוא על חטאיו בדיבור (פסח - פה סח) ולחזור בתשובה שלמה.

(המגיד ממזריטש - אור תורה, עמוד מה)

גם לרשעים

שָׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ וְטָחְנוּ בְּרַחֲמֵים אוֹ רָכּוּ בְּמִדְכָה וּבְשָׁלוּ בְּפָרֹד וְעָשׂוּ אֶתְּךָ עֲגוֹת, וְיִהְיֶה טַעְמֵנוּ כְּטַעַם לֶשֶׁן הַשָּׁמַן (פירק יא, פסוק ח)

צִדִּיקִים – יָרַד עַל פֶּתַח בְּתִיחֶם, בְּיַטְוִים – יֵצְאוּ וְלָקְטוּ, רְשָׁעִים – שָׁטוּ וְלָקְטוּ (גמרא, מסכת יומא, דף עה, עמוד א)

המן, שהוא לחם מן השמיים, רומז לפנימיות התורה. העובדה שהמן ניתן גם לרשעים מלמדת אותנו כי יש להביא את מעיינות פנימיות התורה גם אליהם, שכן אין יהודי שאינו ראוי ללמוד חלק זה בתורה. וכבר אמרו רז"ל על סודות התורה: "המאור שבה מחזירו למוטב".

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ד, עמוד 1039)

הרבי אמר את המאמר האחרון (בנעימה של מאמר), על הפסוק "אנכי ה' אלוֹקֶיךָ". לפני המאמר לא שרו את ניגון רוסטוב כרגיל, והרבי אמר את המאמר בעמידה ליד הסטנדר.

ו סיון

תק"ח

הסתלק מורנו רבי ישראל בעל שם טוב, בהיותו בן ששים ואחת.

לפני הסתלקותו ציווה הבעל שם טוב לנגן את ניגונו של הרב הקדוש רבי מיכל מזלוצ'וב. כשגמרו לנגן אמר הבעל שם טוב: "מבטיח אני לדורותיכם, שהיכן ומתי שמישהו ישיר ניגון זה של התעוררות רחמים רבים, מתוך רגש של התעוררות תשובה, אשמע זאת בכל היכל שאַמְצָא בו, אצטרף לשירה ואעורר רחמים רבים על בעלי התשובה המנגנים".

באותה שנה חל חג השבועות ביום רביעי בשבוע, ואמר על זה אדמו"ר הזקן: "ביום הרביעי נָטְלוּ [כלומר נלקחו, הסתלקו - על משקל "נתלו" שנאמר לגבי בריאת העולם] המאורות".

על פי צוואתו, נטמן הבעל שם טוב במז'בוז', ליד הגאון הקדוש רבי יעקב יהודה לייב, רב העיר שנפטר כשנתיים קודם לכן.

תער"ב

הרבי הרש"ב החל לומר את ה'המשך' הגדול של מאמרי החסידות, הכולל מאה ארבעים וארבעה מאמרים. ה'המשך' ידוע בשם "בשעה

ה סיון

ת"ש

הרבי והרבנית מגיעים לוישי, צרפת, לשם עברו מפרז הכבושה בידי הנאצים. הרבי והרבנית שהו שם במשך כמה חדשים, ומשם המשיכו לניס, שם שהו קרוב לשנה.

תש"ט

נפטר הרב החסיד ר' מיכאל דבורקין. טרם פטירתו ביקש הרב דבורקין לאכול דובדבן, אחר כך ביקש מאחד הבחורים לספר אותו, טבל במקווה ובצאתו נשכב על ספסל וכך יצאה נשמתו בטהרה.

הרב דבורקין נפטר בשעה שלוש אחר הצהריים בערב החג, והרבי עשה מאמצים מרובים להביא אותו לקבורה עוד לפני כניסת החג, כדי שלא להשהות את הקבורה. הרב דבורקין אכן הובא למנוחות עוד בערב החג, ליד האוהל הקדוש.

תשל"ט

בסיום ההתוועדות בערב חג השבועות, הרבי חילק סידור תהילת ה' בפורמט כיס לכל הילדים והילדות שלפני גיל מצוות. לשער הפנימי של כל סידור צורף דולר לצדקה ומכתב אישי מהרבי לילדים.

תשמ"ט

עת לדעת

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם
שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

וסביבו ישבו כל החבריא קדישא תלמידי אביו. רבי צבי אמר דבר תורה, ואחר כך נעמד ואמר: "היום בא אלי אבא הקדוש ויודיעני כי הפמליה של מעלה עם משמשיהם שהיו רגילים להיות אצלו, עברו היום לקדוש ונורא ר' בעריניא בן ר' אברהם (המגיד ממזריטש). אשר על כן, בני - [אמר אבי] - תמסור לו הנשיאות במעמד כל החבריא קדישא, והוא ישב במקומי בראש השולחן ואתה תשב במקומו, ודע כי תצליחו ופי שניים ברוחו".

תוך כדי דיבור פנה רבי צבי אל המגיד וברך אותו במזל טוב, פשט את בגדו העליון ומסר לו אותו. זה היה מעשה של גדלות נפש וענווה. המגיד התיישב בראש השולחן, וכל החבריא קדישא עמדו על רגליהם לשמוע את התורה שיאמרו נשיא החסידות החדש - ובכך קיבל על עצמו המגיד את נשיאות החסידות.

מיד כשהתמנה המגיד לנשיא, הפיח רוח חיים חדשה בכל מרכזי החסידים. בימי נשיאותו הורחבה מאד הפעילות של תנועת החסידות.

תשל"ח

הרבי הכריז על הקמת מכון להכנת דרושי חסידות לדפוס, תחת ההוצאה לאור קה"ת. הרבי מודיע, באמצעות המזכירות, שכל מי שישתתף בתהלוכה לבתי הכנסת יקבל את הקונטרס "ליקוט פירושים לתניא" וייתן אותו לרב או לגבאי של בית הכנסת שאליו הוא הולך כאות תודה על הרשות לשאת דברים בבית הכנסת.

שהקדימו, תער"ב", ואת המאמר האחרון שלו אמר הרבי בשבת פרשת וירא תרע"ו. בכתובים יש ל'המשך' חלק נוסף שלא נאמר ולא חולק למאמרים.

תשט"ו

בפעם הראשונה התקיימה 'התהלוכה' לבתי הכנסת לשמח יהודים ולהביא אליהם את המסר החסידי. "צעירי אגודת חב"ד", אמר הרבי, "פעלו לראשונה ענין של מסירת נפש בכך שהלכו אתמול ב'תהלוכה', ולכן כל אלה שהלכו לבתי כנסיות יאמרו עתה לחיים. אני לא הלכתי, אבל הנני מקנא בהם. ועל חשבון זה - אומר גם כן לחיים".

תשנ"ב

הרבי יצא לראשונה מחדרו הקדוש מאז האירוע בכ"ז אדר תשנ"ב, אל הקהל ששב מהתהלוכה.

ז סיון

תקכ"א

הרב הקדוש רבי צבי, בנו יחידו של הבעל שם טוב, מסר את הנהגת החסידות למגיד ממזריץ'.

לאחר הסתלקות הבעל שם טוב, נבחר רבי צבי לנשיא ומנהיג תנועת החסידות. בסעודת יום טוב שני של חג השבועות, ישב רבי צבי בראש השולחן לבוש בבגדי הקודש של אביו,

י סיון

תרכ"ה

אדמו"ר מהר"ש ואחיו רבי יוסף יצחק מאוורוטש כתבו ביניהם הסכם, בנוכחות אביהם אדמו"ר הצמח צדק, על השידוך בין ילדיהם - אדמו"ר הרש"ב עם הרבנית שטערנא שרה, בהיות החתן בן ארבע וחצי והכלה בת חמש וחצי. זמן החתונה נקבע ל"קיץ תרל"ה בירושלים".

תרצ"ב

הרבנית שיינא, בתו הצעירה של אדמו"ר הריי"צ, התחתנה עם בן דודה הרב החסיד ר' מנחם מענדל הכהן הורנשטיין - בנה של הרבנית חיה מושקא, בת אדמו"ר מהר"ש. החתונה התקיימה בעיר לנדבורוב שבפולין, בגלל בעיות במסמכים ותעודות.

בהזמנה לחתונה ששיגר אדמו"ר הריי"צ נכתב: "הנני בזה לבקש את ידידי אשר יואיל נא לקחת חבל טוב בשמחתנו, ויברך את בני הזוג יחייו כי יבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה ומאושרים יהיו בדור ישרים יבורך ובכל טוב בגשמיות ורוחניות בזכות הוד כבוד קדושת אבותינו רבותינו הקדושים זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ועל כל ישראל ה' עליהם יחייו".

ה סיון

תר"ה

אדמו"ר מהר"ש התחתן, בגיל ארבע עשרה, עם הרבנית שטערנא, בת אחיו רבי חיים שניאור זלמן מליאדי.

לחתונה הגיעו אלפי חסידים והיא נחגגה בפרסום גדול. במהלך ימי שבע הברכות אמר אדמו"ר הצמח צדק, אביו של החתן, מאמרי חסידות, ובהם מאמר על הפסוק "רפאני ה' וארפא". באמצע ימי שבע הברכות חלתה הכלה במחלה קשה, ולאחר שלושה חדשים נפטרה.

כדי להפיג את צערן של אדמו"ר מהר"ש, הורה אביו להקצות עבורו חדר סמוך לחדרו, כדי שיוכל להיכנס אליו בכל עת, והיה מראה לו כתבי יד קודש שלא הראה אפילו לבניו האחרים.

תרל"ב

הרבנית דבורה לאה, בתו הגדולה של אדמו"ר מהר"ש, התחתנה עם הרב החסיד ר' משה אריה לייב גינזבורג מויטבסק.

בהזמנה לחתונה כתב אדמו"ר מהר"ש: "אמרתי אקרא למאהבי נפשי שבא יבואו ליום המוגבל על ראש שמחתי להתעלס באהבים כי ה' הטובה עלינו, והשם יתברך יזכנו לשמח חתן וכלה. ויעזור להם בכל מאוויי נפשם להיטיב להם מנפש ועד בשר".

למדן ויודע הרבה חסידות ולמד באותו הסדר שלומדים בישיבת תומכי תמימים, ועוסק במסחר ויש לו שם טוב בין הסוחרים הידועים".

החתונה התקיימה בעיר רוסטוב. אדמו"ר הריי"צ אמר את כל הברכות מתחת לחופה בדבקות ובאריכות גדולה, ובמהלך ימי שבע הברכות אמר הרבה מאמרים ושיחות קודש.

יב סיון

תנש"א

לפני השקיעה, הרבי ירד לבית המדרש הגדול ב-770 להתוועדות פתאומית. הרבי הופיע בפתח בית המדרש עם מגבת על כתפו ובידו הקדושה ספל מלא מים, נטל את ידיו לסעודה שלישית והחל באמירת שיחות קודש. בסיום ההתוועדות עשה הרבי הבדלה וחילק כוס של ברכה.

יא סיון

תר"כ

נולד הרב הקדוש ר' אברהם שניאורסון מקשינב, לימים חותנו של אדמו"ר הריי"צ.

אביו היה אדמו"ר ישראל נח מניעז'ין, בן אדמו"ר הצמח צדק. אימו הייתה הרבנית פריידא, נכדתו של אדמו"ר האמצעי.

בשנת תרל"ה התחתן עם הרבנית יוכבד, בתו של הרב החסיד ר' יהושע פאליק שיינברג, מחשובי החסידים בקשינב. לאחר חתונתו התיישב בעיר ושקד על לימוד התורה ועבודת ה'.

תרפ"א

חתונת הרב החסיד ר' שמריהו גוראריה (הרש"ג), עם בתו של אדמו"ר הריי"צ.

אדמו"ר הריי"צ כותב עליו כי "הוא אברך יקר

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי** ע"ה **דייטש**

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	ד' לפני הזריחה							
ה' ה' בסיוון	3.09	4.14	4.40	5.46	9.06	12.38	1.13	7.36.9	8.04
ו' ו' בסיוון	3.08	4.13	4.40	5.45	9.06	12.38	1.13	7.37.6	8.05
ש"ק, ז' בסיוון	3.07	4.13	4.39	5.45	9.06	12.38	1.13	7.38.2	8.05
א', ח' בסיוון	3.06	4.12	4.39	5.45	9.06	12.38	1.13	7.38.8	8.06
ב', ט' בסיוון	3.05	4.12	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.39.4	8.07
ג', י' בסיוון	3.04	4.11	4.38	5.44	9.05	12.38	1.13	7.40.0	8.07
ד', י"א בסיוון	3.04	4.11	4.37	5.44	9.05	12.38	1.14	7.40.6	8.08
ה' י"ב בסיוון	3.03	4.10	4.37	5.43	9.05	12.39	1.14	7.41.2	8.09
ו' י"ג בסיוון	3.02	4.10	4.36	5.43	9.05	12.39	1.14	7.41.8	8.09

לוח ללימוד הרמב"ם – ה' בסיון ה'תשפ"ג – י"ג בסיון ה'תשפ"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ה'	ה' בסיוון	הל' ברכות פרק ז-ט.	הל' תלמוד תורה פרק ד.	מ"ע יט.
ו'	ו' בסיוון	פרק י-יא. הל' מילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ה.	מ"ע יט. רטו.
ש"ק	ז' בסיוון	פרק ב-ג. סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוך עלינו וכו'.	פרק ו.	מ"ע רטו. ספר משנה תורה סוף ספר אהבה: סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוך עלינו וכו'.
א'	ח' בסיוון	נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח היודי.. עושה שלום וכו'.	פרק ז.	שם: נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח היודי.. עושה שלום וכו'.
ב'	ט' בסיוון	נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש ביי'.. נחלתי עדותיך וגו'. ספר זמנים והוא ספר שלישי.. הל' שבת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' עבודת כוכבים וחקותיהם.. בפרקים אלו. פרק א.	שם: נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש ביי'.. מ"ע קנד.
ג'	י' בסיוון	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע קנד.
ד'	י"א בסיוון	פרק ו-ח.	פרק ג.	מל"ת שכ.
ה'	י"ב בסיוון	פרק ט-יא.	פרק ד.	מל"ת שכ.
ו'	י"ג בסיוון	פרק יב-יד.	פרק ה.	מל"ת שכב.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
	הדה"נ	הדה"נ	הדה"נ	הדה"נ
חג השבועות	18:55	19:18	19:09	19:16
נשא	18:56	19:18	19:09	19:17
בהעלותך	19:00	19:23	19:14	19:21